МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Аудит і аналіз операцій із запасами виробничого підприємства» за матеріалами ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
II курсу, групи ОМФЗ-23-1,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

Разумейко А. О.

підпис здобувача вищої освіти

Науковий керівник

Білобровенко Т. В.,
к.е.н., доцент

підпис

Гарант освітньо-професійної програми

Лісовий А. В.,
д.е.н., професор

підпис

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «28» 01 2025 № 2

Завідувач кафедри

Лісовий А. В.,
д.е.н., професор

підпис

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 18 28.01.2025
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 91/A/5 12.02.25
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: Лавренкова Ю.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії:

(підпис) Лісовецей А.В
(ініціали, ПІБ)

(підпис) Савченко А.М
(ініціали, ПІБ)

(підпис) Панасюк О.В
(ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.Б.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	28		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	8		
3. Ставлення здобувача до виконаної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозиційі зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	9		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	45		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	15		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	26		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	46		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	91		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.Б.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
91	A	5	12.12.25	

Правила переведенням оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

ЗМІСТ стор.

ВСТУП…… 6

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА …… 8

1.1. Сутність операцій із запасами для виробничого підприємства та значення їх аудиту і аналізу ……. 8

1.2. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Концерн Хлібпром» і аналіз його основних економічних показників фінансово-господарської діяльності……... 17

Висновки до розділу 1…… 26

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ І АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ ПРАТ «КОНЦЕРН ХЛІБПРОМ»……. 27

2.1. Аналіз структури та динаміки запасів виробничого підприємства…… 27

2.2. Аналіз операцій із запасами виробничого підприємства……. 33

2.3. Організація та методика аудиту операцій із запасами виробничого підприємства …….. 37

2.4. Узагальнення результатів аудиту операцій із запасами в аудиторському звіті…… 44

Висновки до розділу 2 …….. 48

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ І АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА ……. 49

Висновки до розділу 3…… 57

ВИСНОВКИ……... 58

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……. 60

ДОДАТКИ…….. 65

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні умови господарювання доводять, що дедалі більше виробничих підприємств формують свої ресурси, які мають складну структуру, що обумовлено різними факторами. Нестабільність економічної ситуації в країні, викликана в т. ч. і військовим станом, вимагає застосування нових підходів до управління матеріальними ресурсами, значне місце серед яких займають запаси. Тому важливим напрямом підвищення ефективності діяльності виробничих підприємств є вдосконалення управління запасами в системі обліково-аналітичного забезпечення, їх аналіз та аудит.

Інформаційна основа дослідження. Питаннями формування обліково-аналітичного забезпечення операцій із запасами, здійснення їх аналізу та проведення аудиту, займалися багато вітчизняних вчених: Бутинець Ф., Голов С., Гуцайлюк З., Єфіменко В., Жидєєва Л., Костюченко В., Крупка Я., Кулаковська Ю., Мних Є., Пантелєєв В., Роєва О., Савченко В., Скрипник М., Сопко В., Ткаченко Н., Усач Б. та інші. Проте, деякі невирішені проблеми щодо аналізу та аудиту операцій із запасами, потребують досліджень та узгоджень в напрямах теоретичної та практичної складової.

Нормативно-законодавчі акти, які визначають операції із запасами в частині обліку та аудиту: Закон України «Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність»; Міжнародні стандарти контролю, якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; НП(С)БО 9 «Запаси» [13; 14; 23; 25; 26;].

Метою дослідження є удосконалення організації та методики аудиту і аналізу операцій із запасами виробничого підприємства.

Основні завдання дослідження:

– визначити сутність операцій із запасами для виробничого підприємства та значення їх аудиту і аналізу;

– надати організаційно-економічну характеристику підприємства;

– здійснити аналіз його основних економічних показників фінансово-господарської діяльності;

– провести аналіз структури та динаміки запасів виробничого підприємства;

– проаналізувати операції із запасами виробничого підприємства;

– вивчити організацію та методику аудиту операцій із запасами виробничого підприємства;

– здійснити узагальнення результатів аудиту операцій із запасами в аудиторському звіті;

– визначити шляхи удосконалення аналізу і аудиту операцій із запасами виробничого підприємства.

Об'єкт дослідження – запаси виробничого підприємства.

База дослідження – Приватне акціонерне товариство «Концерн Хлібпром» (далі ПрАТ «Концерн Хлібпром»).

Предмет дослідження – теоретичні та організаційно-методичні основи аналізу і аудиту операцій із запасами виробничого підприємства.

Методи дослідження: дедукції та індукції, аналізу і синтезу, аналогії і моделювання, структурно-логічного аналізу, порівняння, групування, графічні методи, узагальнення тощо.

Інформаційні джерела: статут підприємства, форми фінансової звітності за 2021-2023 рр., звіт незалежного аудитора щодо аудиту фінансової звітності – ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2023 р..

Наукова новизна дослідження. Обґрунтування теоретико-методичних основ аудиту і аналізу операцій із запасами на виробничому підприємстві.

Практична значущість дослідження. Надання практичних рекомендацій щодо удосконалення аудиту і аналізу операцій із запасами на виробничому підприємстві ПрАТ «Концерн Хлібпром».

Структура кваліфікаційної роботи складається з: вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота містить: 55 сторінок основного тексту, 9 таблиць, 11 рисунків, 19 формул, 6 додатків. Список використаних джерел налічує 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ І АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність операцій із запасами для виробничого підприємства та значення їх аудиту і аналізу

Однією з ключових умов організації виробничого процесу є забезпечення його предметами праці, такими як сировина, матеріали, напівфабрикати та комплектуючі вироби. Вони слугують основою для створення продукції або використовуються у її виготовленні. Характерною рисою цих ресурсів є їх одноразове використання у виробничому циклі, що супроводжується повним перенесенням їх вартості на собівартість продукції, робіт чи послуг. З огляду на це, контроль за збереженням матеріальних ресурсів та їх раціональним застосуванням у виробництві має надзвичайно важливе значення.

Запаси зазвичай становлять одну з найважливіших і найбільших складових активів підприємства. Вони займають ключову позицію в складі майна та домінують у структурі витрат підприємств різних галузей. Запаси відіграють важливу роль під час оцінювання результатів господарської діяльності та фінансового стану підприємства. Як частина оборотних активів, запаси мають здатність перетворюватися на грошові кошти протягом одного року або операційного циклу.

Для забезпечення безперервної виробничо-господарської діяльності підприємство повинно мати достатню кількість предметів праці. Саме тому ці ресурси часто називають виробничими запасами, наголошуючи на їхньому призначенні для виробничого використання.

Згідно НП(С)БО 9 «Запаси», «запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва

продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством» [26].

Згідно МСБО 2 «Запаси», «запаси – це активи, які: утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; перебувають у процесі виробництва для такого продажу або існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг» [22].

До запасів виробничого підприємства належать ресурси, які забезпечують безперервність виробничого процесу (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація запасів виробничого підприємства

№ з/п	Вид запасів/рахунок	Ознаки групування
1.	Сировина та основні матеріали / 201 «Сировина й матеріали»	речовини, що безпосередньо використовуються у виробництві продукції
2.	Допоміжні матеріали / 201 «Сировина й матеріали»	матеріали, які сприяють виробничому процесу (фарби, мастильні матеріали)
3.	Купівельні напівфабрикати / 202 «Купівельні н/ф та комплектуючі вироби»	це матеріальні ресурси, які підприємство купує у постачальників для подальшого використання у виробничому процесі для доробки чи комплектування при виготовленні готової продукції
4.	Паливо / 203 «Паливо»	запаси, необхідні для енергетичного забезпечення виробничих процесів
5.	Тара і тарні матеріали / 204 «Тара й тарні матеріали»	призначені для пакування та зберігання продукції
6.	Запасні частини / 207 «Запасні частини»	деталі, які використовуються для ремонту та обслуговування обладнання
7.	Малоцінні та швидкозношувані предмети / 22 «МШП»	інструменти, інвентар та інші засоби, які беруть участь у виробничому процесі, але мають обмежений термін використання
8.	Напівфабрикати власного виготовлення / 25 «Напівфабрикати»	продукція, що ще не є готовою, але використовується в подальшому виробничому циклі
9.	Готова продукція / 26 «Готова продукція»	продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам
10.	Товари / 28 «Товари»	товарно-матеріальних цінностей, що надійшли на підприємство з метою продажу

Джерело: згруповано автором [15]

Окрім НП(С)БО 9 «Запаси», облік та фінансова звітність щодо виробничих запасів регулюються також іншими стандартами. Зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні

вимоги до фінансової звітності» [25], визначає мету, склад та принципи формування фінансової звітності, а також вимоги до визнання та розкриття її елементів. НП(С)БО 16 «Витрати» [27], встановлює методологічні основи відображення витрат підприємства, включаючи витрати на виробничі запаси, та їх розкриття у фінансовій звітності.

Отже, існує багато визначень запасів та їх класифікацій за різними ознаками, які відображають різноманітність матеріальних цінностей, залучених до виробничого процесу підприємства. Запаси є одними із ключових активів, що забезпечують виробництво продукції.

Здебільшого, запаси поділяють на виробничі та товарні. Виробничі запаси, характерні для промислових підприємств, мають певні відмінності від товарних запасів, які належать торговельним підприємствам. Виробничі запаси включають придбані або самостійно виготовлені матеріали, призначені для подальшої переробки на підприємстві. У виробничому процесі ці запаси використовуються по-різному. Одні повністю споживаються під час технологічного циклу (наприклад, сировина та матеріали), інші змінюють лише форму чи розмір (мастильні матеріали, фарби). Деякі запаси інтегруються у виріб без зовнішніх змін (запасні частини), а окремі служать для виготовлення продукції, не входячи при цьому до її маси чи хімічного складу (МШП).

Отже, до запасів належать усі товарно-матеріальні цінності, які перебувають у власності підприємства на певну дату, незалежно від їхнього місцезнаходження. Водночас на території підприємства можуть знаходитися об'єкти, що належать іншим фізичним або юридичним особам. Такі об'єкти не вважаються запасами підприємства.

«Раціональне використання виробничих ресурсів кожного виробництва є обов’язковою умовою не тільки подальшого розвитку, а й самого існування підприємств. Проведення комплексного аналізу виробничих ресурсів можливе у трьох напрямках:

- перший напрямок – це аналіз впливу укрупнених факторів (або факторних показників) спочатку на обсяг виробництва та реалізації, а потім (з використання

показників рівнів рентабельності) у вигляді визначення такого впливу на прибуток;

- другий напрямок полягає у виявленні впливу більш деталізованих факторних показників на прибуток на основі попереднього проведення відповідних математичних перетворень;

- третій напрямок – це економічний аналіз впливу техніко-економічних факторів на використання виробничих ресурсів та прибуток підприємств, тобто техніко-економічний аналіз» [40].

Основна мета аналізу запасів виробничого підприємства полягає у підвищенні ефективності виробництва за рахунок раціонального використання ресурсів, а також визначення оптимальних варіантів щодо економії використання запасів.

Аналіз запасів повинен здійснюватися у розрізі таких напрямів: забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами; використання виробничих запасів; вплив матеріальних ресурсів на результати виробничого підприємства (рисунок 1.1).

Рис. 1.1. Основні напрями аналізу виробничих запасів
Джерело: [40]

Завдання аналізу запасів виробничого підприємства включають наступні аспекти:

– оцінка ефективності управління запасами. Для цього визначають відповідність запасів потребам виробництва та здійснюють аналіз обсягу запасів щодо їхньої достатності та уникнення надлишків або дефіциту;

– аналіз структури та динаміки запасів передбачає вивчення складу та структури запасів (сировина, матеріали, готова продукція тощо) та виявлення змін у запасах за певний період часу та їх причин;

– визначення рівня оборотності запасів забезпечується за допомогою розрахунку коефіцієнта оборотності запасів та середнього строку одного обороту, а також виявлення можливостей для прискорення обороту запасів;

– аналіз ефективності використання запасів у виробництві спрямований на визначення рівня втрат запасів у процесі виробництва та оцінку рівня використання запасів для забезпечення безперервності виробничого процесу;

– оцінка стану складського господарства здійснюється за результатами перевірка організації зберігання запасів та умов їх утримання, а також при виявленні можливостей для оптимізації складських витрат;

– аналіз витрат на утримання запасів спрямований на оцінку фінансових витрат, пов'язаних із зберіганням, транспортуванням та утриманням запасів та виявлення шляхів зниження витрат на управління запасами;

– виявлення та оцінка ризиків, пов’язаних із запасами – це ідентифікація застарілих, пошкоджених або непотрібних запасів та розробка заходів для їх ефективного використання або утилізації.

Таким чином, зазначені завдання, спрямовані на підвищення ефективності управління запасами, що сприяє стабільній роботі виробничого підприємства та зниженню витрат.

Стан, формування та використання запасів є ключовим фактором, який впливає на конкурентоспроможність підприємства. Аудит запасів відіграє важливу роль у діяльності кожного підприємства. Стабільний економічний розвиток підприємства залежить від багатьох факторів, серед яких особливе

значення має вирішення питань забезпечення виробничих процесів необхідними запасами. Для успішної реалізації стратегічних завдань розвитку промислових підприємств в умовах жорсткої конкуренції, перенасиченості ринку товарами іноземного виробництва та складності технологічних процесів виготовлення продукції важливо, щоб облік і аудит запасів були орієнтовані на отримання своєчасної інформації про їх використання. Це дозволить керівникам на різних рівнях приймати ефективні управлінські рішення.

Мета аудиту запасів полягає у підтвердженні реальності та достовірності оцінки їх вартості у фінансовій звітності, правильності відображення в обліку та відповідності здійснюваних операцій із запасами чинному законодавству.

«Проте залежно від призначення дослідження, мета аудиту може доповнюватися обумовленими договором з клієнтом, завданнями виявлення резервів, підвищення ефективності використання ресурсів, оптимізації оподаткування, розробки заходів по поліпшенню фінансового стану і результатів діяльності підприємства, оптимізації витрат і тому подібне» [18].

Відповідно до вимог чинного законодавства, мета аудиту запасів полягає у висловленні думки аудитора щодо відповідності фінансової інформації про рух та залишки запасів підприємства чинним нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки та надання користувачам (рисунок 1.2).

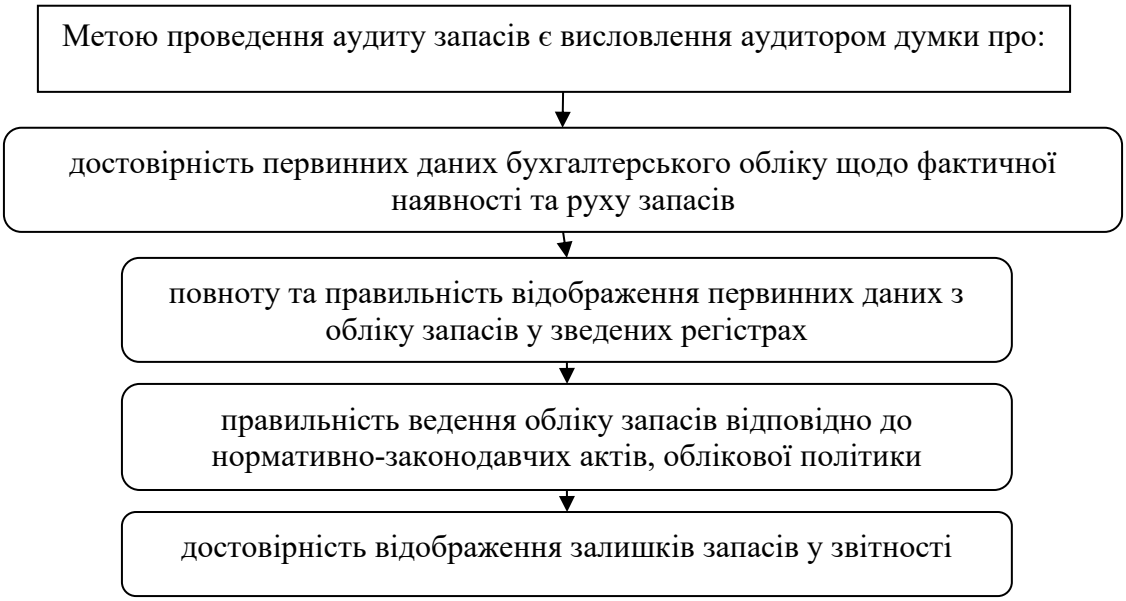

Рис.1.2. Узагальнена мета аудиту запасів виробничого підприємства
Джерело: [згруповано автором]

Бухгалтерський облік відповідає за фіксацію господарських операцій, тоді як аудит перевіряє їх достовірність, законність і повноту відображення. Визначаючи завдання аудиту запасів, слід враховувати, що аудиторська перевірка охоплює ширший спектр питань і виходить за рамки суто бухгалтерського обліку.

Для досягнення основної мети аудиту та забезпечення користувачів повною, достовірною й об'єктивною інформацією про запаси аудитор має виконати такі завдання:

– перевірити коректність визнання запасів як активів підприємства;

– оцінити відповідність методів оцінки та обліку запасів, зазначених у обліковій політиці підприємства, вимогам чинного законодавства, а також визначити оптимальність вибору цих методів;

– перевірити дотримання підприємством затверджених методів оцінки та обліку запасів;

– оцінити стан внутрішнього контролю та систему обліку запасів на підприємстві;

– перевірити організацію контролю за збереженням запасів у місцях їх зберігання та на всіх етапах їх переміщення;

– з’ясувати, чи забезпечується контроль за використанням запасів у виробничому процесі;

– встановити своєчасність виявлення залишків запасів, які є непотрібними для підприємства, з метою їх подальшої реалізації чи обміну;

– перевірити правильність і своєчасність документального оформлення операцій із запасами, а також забезпечення користувачів достовірною інформацією щодо заготівлі, надходження та використання запасів;

– оцінити правильність і своєчасність відображення операцій із запасами у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності;

– виявити можливі протиправні дії, пов’язані з рухом запасів, а також суттєві порушення чи помилки у бухгалтерському обліку та звітності.

Загальне завдання аудиту виробничих запасів полягає у перевірці достовірності та повноти відображення всіх господарських операцій, пов’язаних із залишками та рухом виробничих запасів, у бухгалтерському обліку та звітності.

Обліково-аналітичне забезпечення для перевірки запасів передбачає:

– первинні документи, що підтверджують надходження, рух і вибуття запасів (накладні, акти приймання, видаткові накладні, акти списання тощо);

– регістри синтетичного та аналітичного обліку, зокрема журнали, відомості аналітичного обліку, картки обліку матеріалів;

– дані складського обліку, включаючи залишки та рух запасів за номенклатурними номерами;

– наказ про облікову політику підприємства, який визначає методи оцінки запасів, порядок обліку і відображення операцій у фінансовій звітності;

– фінансову звітність, зокрема ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та Примітки до звітності, де наводиться інформація про залишки і рух запасів;

– результати внутрішнього контролю, акти інвентаризації запасів, звіти про проведені перевірки тощо.

Аудит операцій з товарно-матеріальними цінностями передбачає аналіз стану складського господарства, збереження матеріальних цінностей, нормування витрат, оприбуткування, правильність оцінки придбаних матеріалів, а також використання запасів у виробничому процесі та перевірку операцій з малоцінними і швидкозношуваними предметами. На більшості виробничих підприємств обсяг господарських операцій із запасами є значним, тому їх перевірка достатньо трудомістка.

Таким чином, аудит запасів є однією з найскладніших ділянок, оскільки на виробничих підприємствах номенклатура запасів може налічувати десятки тисяч найменувань, а інформація про облік виробничих запасів становить понад 30% від загального обсягу даних, необхідних для управління виробництвом.

Тому перевірка запасів є ключовою частиною аудиту на підприємствах, де їхня кількість і вартість мають суттєве значення.

Основні проблеми, які виникають при здійсненні аналізу та аудиту запасів виробничого підприємства, можна охарактеризувати з таких позицій:

- на методологічну складову впливає недосконаліть облікової політики, зокрема, вибір невідповідних методів оцінки запасів, що може призводити до викривлення фінансових результатів; складність оцінки вартості запасів через визначення справедливої вартості, яка залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів, що ускладнює процес аналізу та аудиту; відсутність єдиного підходу до класифікації запасів, через що різні підприємства можуть використовувати власні методи, а це ускладнює порівняння результатів;

- організаційні проблеми можуть бути пов’язані з недоліками в організації складського обліку, низьким рівнем внутрішнього контролю, великими обсягами номенклатурних позицій, що ускладнює їх облік і перевірку;

- технічні проблеми виникають в результаті обмеженості програмного забезпечення та проблем інтеграції даних;

- проблеми пов’язані з управлінням запасами, зокрема, їх нераціональне використання, проблеми з виявленням застарілих і непотрібних запасів, складність прогнозування потреб;

- проблеми, які можуть виникати під час проведення аудиту, а саме, обмежений доступ до інформації, ризики, які пов’язані з приховуванням нестач, викривленням даних про запаси або здійснення незаконних операцій, неповне чи неправильне оформлення первинних документів також ускладнює процес перевірки.

Для усунення зазначених проблем необхідно впроваджувати сучасні інформаційні системи управління запасами, посилювати внутрішній контроль, удосконалювати облікову політику, а також забезпечувати відповідність законодавчим вимогам і стандартам.

1.2. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Концерн Хлібпром» і аналіз його основних економічних показників фінансово-господарської діяльності

Приватне акціонерне товариство (ПрАТ) «Концерн Хлібпром» – є однією з провідних компаній харчової промисловості в Україні, спеціалізується на виробництві хлібобулочних та кондитерських виробів. Засноване товариство у Львові та має багаторічний досвід у випуску продукції високої якості і вважається одним із найбільших виробників хлібопродуктів в Україні.

ПрАТ «Концерн Хлібпром» є юридичною особою, яка створена відповідно до чинного законодавства України без обмеження строку діяльності, має самостійний баланс, круглу печатку, фірмові бланки тощо та діє відповідно Статуту товариства (Додаток А.1.1).

ПрАТ «Концерн Хлібпром» виготовляє широкий спектр хлібобулочних виробів, включаючи традиційні сорти хліба, здобу, батони, багети та кондитерські вироби. Асортимент розробляється з урахуванням смаків споживачів різних регіонів та сучасних тенденцій у харчовій галузі.

ПрАТ «Концерн Хлібпром» представляє свої вироби під такими відомими торговими марками, як «AGROLA”, «Вінниця Хліб», «Bandinelli», «2 GO», «Grill&Bakery», «Люблянна» та інші, які широко відомі у регіонах України. До складу концерну входять кілька виробничих підприємств у різних містах Західної України, що дозволяє забезпечувати потреби значної частини українського ринку. Основними містами, де розміщені підприємства концерну, є: м. Львів – головний офіс та одне з найбільших виробництв концерну та м. Винниця – тут також розташоване велике виробництво хлібобулочних виробів.

За двадцять років існування компанії, вона зарекомендувала себе як виробник якісної продукції, надійний партнер та прогресивний галузевий операто. ПрАТ «Концерн Хлібпром» є одним із найбільших інвесторів і роботодавців у західному регіоні України. У структурі товариства працює близько 3-х тис. працівників, які формують нову культуру в галузі харчування,

керуються принципами екологічної поведінки, не завдаючи шкоди середовищу і соціуму, а також прагнуть до ефективного використання ресурсів.

Крім того, компанія має розгалужену дистрибуційну мережу, яка дозволяє доставляти продукцію в інші області України, що допомагає охопити ринок і поза межами Західної України. ПрАТ «Концерн Хлібпром» використовує сучасне обладнання та впроваджує новітні технології виробництва, суворо дотримується стандартів якості та безпеки продукції, більшість процесів сертифіковані за міжнародними стандартами ISO та HACCP. Це гарантує високу якість та безпечність продукції для споживача.

Окрім внутрішнього ринку, компанія також активно розвиває експортний напрямок. Продукція компанії представлена не лише на українському ринку, але й експортується до інших країн.

Основними органами Товариства є: Загальні збори Товариства, Наглядова рада Товариства, Генеральний директор Товариства. Зміни у складі органів Товариства та їх компетенції затверджуються Загальними зборами шляхом внесення змін до Статуту Товариства (Додаток А.1.1).

Організаційна структура ПрАТ «Концерн Хлібпром» представлена на рисунку 1.3.

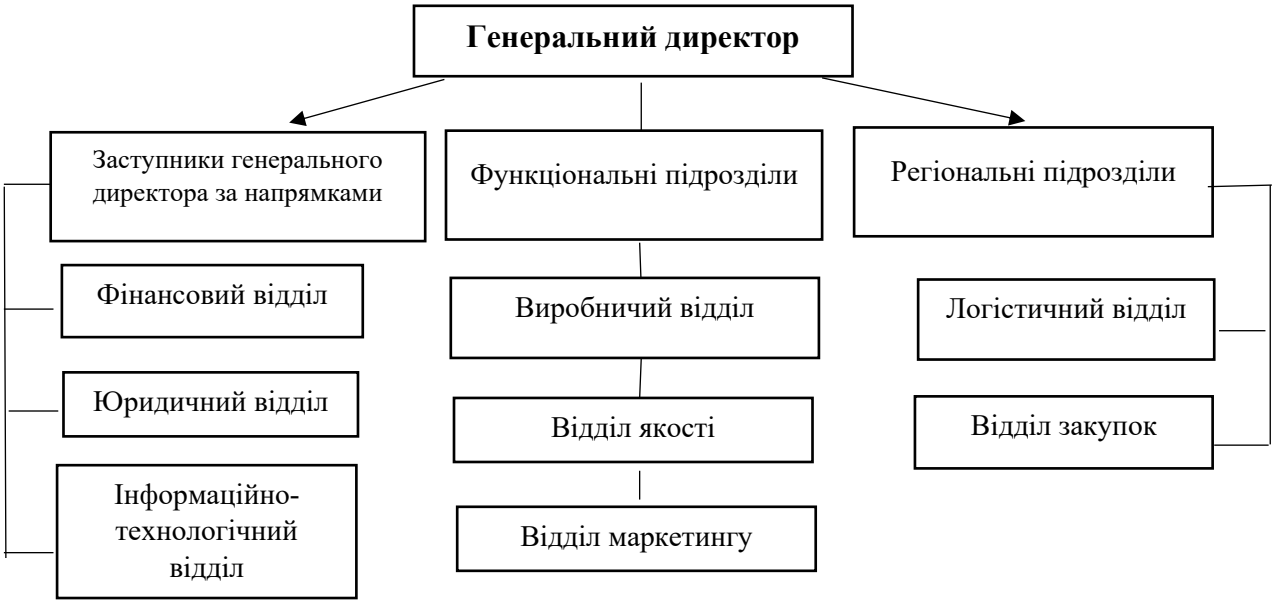

Рис. 1.3. Організаційна структура ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Джерело: [згруповано автором]

Аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром» за період 2021-2023 рр., представлено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Основні економічні показники діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром» за період 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. порівняно		Темпи зростання (зниження) 2023 р. у % до	
				2021	2022	2021	2022
Капітал (станом на кінець періоду)							
Валюта балансу, тис. грн.	850812	920343	1068315	+217503	+147972	125,6	116,1
Власний капітал, тис. грн.	301352	322449	393275	+91923	+70826	130,5	122,0
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки), тис. грн	(92664)	(69571)	(107576)	+14912	+38005	116,1	154,6
Позиковий капітал, тис. грн	549460	597894	675040	+125580	+77146	122,9	113,0
Поточні зобов’язання і забезпечення, тис. грн	282555	327688	367017	+84462	+39329	129,9	112,0
Необоротні активи, тис. грн	576128	581239	734144	+158016	+152905	127,4	126,3
Нематеріальні активи, тис. грн.	2420	3030	2890	+470	-140	119,4	95,4
Основні засоби, тис. грн.	496029	499466	635103	+139074	+135637	128,0	127,2
Оборотні активи, тис. грн.	274684	339104	334171	+59487	-4933	121,7	98,5
у т. ч. запаси, тис. грн	129808	202126	190995	+61187	-11131	147,1	94,5
виробничі запаси, тис. грн	94552	112964	121100	+26548	+8136	128,0	107,2
незавершене виробництво, тис. грн	1207	12150	4929	+3722	-7221	408,4	40,6
готова продукція, тис. грн.	23365	37639	28308	+4943	-9331	121,2	75,2
товари, тис. грн	10682	39373	36658	+25976	-2715	343,2	93,1
Економічні показники							
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1474880	1702061	1894700	+419820	+192639	128,5	111,3
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1011340	1126074	1204104	+192764	+78030	119,1	107,0
Валовий прибуток, тис. грн.	463540	575987	690596	+227056	+114609	149,0	120,0
Чистий фінансовий результат: прибуток, (збиток) тис. грн.	17058	21097	(38005)	-20947	-16908	-	-

Джерело: [розраховано автором за даними фінансової звітності (дод. Б.1.2, В.1.2, Г.1.2]

Аналіз основних економічних показників ПрАТ «Концерн Хлібпром» свідчить про їх змінну динаміку протягом 2021 - 2023 років. Розглянемо основні показники і зміни, які відбулися впродовж досліджуваного періоду.

Валюта балансу збільшувалася щороку, що свідчить про загальне зростання активів підприємства. У 2023 році цей показник становив 1068315 тис. грн, що на 217503 тис. грн більше порівняно з 2021 роком (+25,6%) і на 147972 тис. грн більше, ніж у 2022 році (+16,1%).

Власний капітал також продемонстрував зростання, і у 2023 році він сягнув 393275 тис. грн, що більше на 91923 тис. грн (30,5%) порівняно з 2021 роком і на 70826 тис. грн (22%) відносно 2022 року. Спричинене таке зростання, за рахунок суттєвого збільшення капіталу в дооцінках (Додатки Б.1.2-В.1.2).

Показник непокритий збиток, зріс у 2023 році ще більше і склав -107576 тис. грн. Порівняно з 2021 роком цей показник зріс на 14912 тис. грн, а відносно 2022 року збільшення становило 38005 тис. грн. Темпи зростання збитків складають 116,1% порівняно з 2021 роком і 154,6% до 2022 року.

Позиковий капітал товариства значно зріс, досягнувши 675040 тис. грн у 2023 році, що на 125580 тис. грн більше відносно 2021 року (+22,9%) і на 77146 тис. грн більше, ніж у 2022 році (+13%). Позиковий капітал збільшився за всіма показниками (Додатки Б.1.2-Г.1.2). Так, поточні зобов’язання у 2023 році становили 367017 тис. грн, що перевищує показник 2021 року на 84462 тис. грн (+29,9%) і 2022 року на 39329 тис. грн (+12%).

Необоротні активи підприємства показують суттєве зростання, досягнувши 734144 тис. грн у 2023 році. Вони зросли на 158016 тис. грн (+27,4%) порівняно з 2021 роком і на 152905 тис. грн (+26,3%) відносно 2022 року, що свідчить про активне інвестування у довгострокові активи.

Основні засоби збільшилися до 635103 тис. грн у 2023 році, що на 139074 тис. грн більше, ніж у 2021 році (+28%) та на 135 637 тис. грн (+27,2%) порівняно з 2022 роком.

Порівняно з основними засобами, нематеріальні активи мали нестабільну динаміку. У 2023 році вони становили 2890 тис. грн, що на 470 тис. грн більше,

ніж у 2021 році (+19,4%), проте зменшилися на 140 тис. грн (-4,6%) відносно 2022 року.

Оборотні активи також показують нестабільну динаміку і у 2023 році вони зросли до 334171 тис. грн порівняно з 2021 роком, що складає +59 487 тис. грн (+21,7%). Проте, порівняно з 2022 роком вони зменшилися на 4933 тис. грн (-1,5%). Запаси, як основна складова оборотних активів, зросли до 190995 тис. грн у 2023 році, що на 61187 тис. грн більше (+47,1%) відносно 2021 року, проте вони скоротилися на 11131 тис. грн (-5,5%) відносно 2022 року.

Показники, які характеризують фінансові результати ПрАТ «Концерн Хлібпром», показали наступне. Чистий дохід зростав щорічно і в 2023 році досяг 1894700 тис. грн, що на 419820 тис. грн (+28,5%) більше, ніж у 2021 році, і на 192639 тис. грн (+11,3%) більше, ніж у 2022 році.

Собівартість реалізованої продукції зросла до 1204104 тис. грн у 2023 році, що на 192764 тис. грн (+19,1%) більше відносно 2021 року і на 78030 тис. грн (+7%) більше, ніж у 2022 році.

Валовий прибуток суттєво збільшився до 690596 тис. грн у 2023 році, на 227 056 тис. грн (+49%) більше відносно 2021 року і на 114609 тис. грн (+20%) більше, ніж у 2022 році. Проте, це не вплинуло позитивно на фінансовий результат, і у 2023 році підприємство отримало збиток у сумі 38005 тис. грн, що значно погіршило ситуацію порівняно з прибутками в попередніх роках (17058 тис. грн у 2021 році та 21 097 тис. грн у 2022 році).

Для більш наочного уявлення динаміки розрахованих показників, які визначають фінансовий результат діяльності ПрАТ «Концерн Хлібпром», побудуємо діаграму (рисунок 1.4), за якою видно, що всі показники збільшувалися, окрім чистого фінансового результату, який отримали у 2023 році у вигляді збитку.

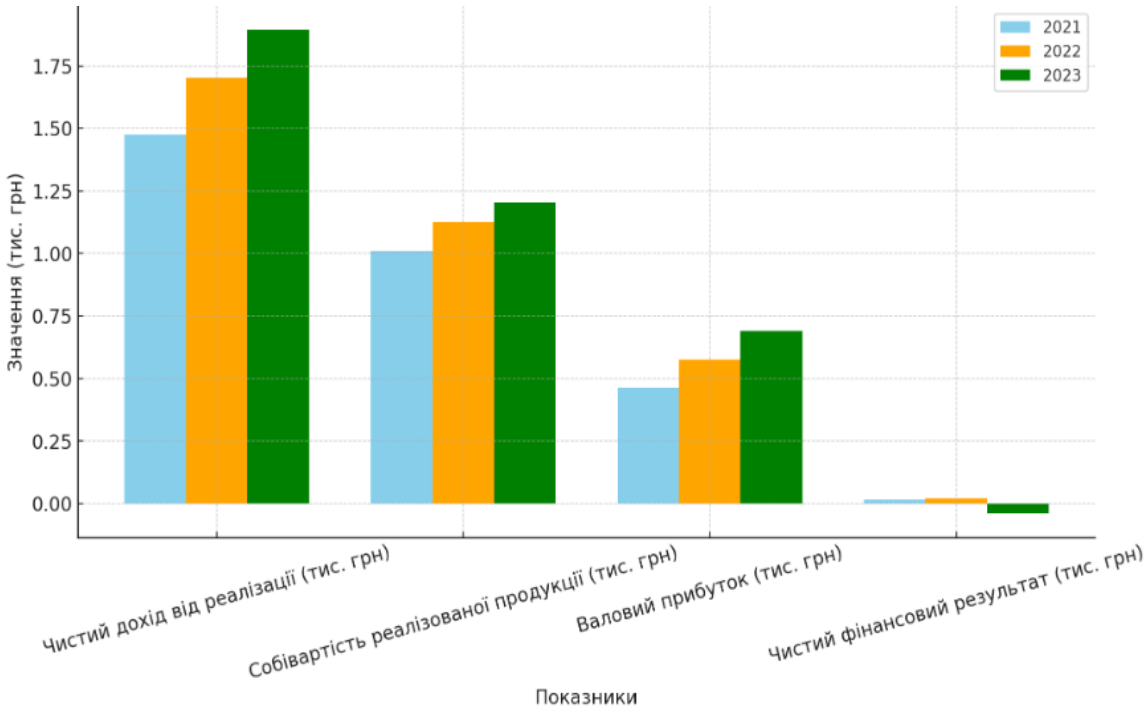

Рис. 1.4. Динаміка основних економічних показників ПрАТ «Концерн Хлібпром» за період 2021-2023 рр.

Джерело: [побудовано автором]

Отже, основні економічні та фінансові показники ПрАТ «Концерн Хлібпром» показали загальне зростання активів і власного капіталу, а також збільшення доходів. Однак значне зростання збитків у 2023 році вказує на складнощі в управлінні витратами та фінансовою ефективністю підприємства.

Для правильної оцінки сильних і слабких сторін ПрАТ «Концерн Хлібпом», а також визначення можливостей підприємства та виявлення загроз, які можуть вплинути на його діяльність, застосуємо метод стратегічного аналізу – SWOT-аналіз (від англ. Strengths – сильні сторони, Weaknesses – слабкі сторони, Opportunities – можливості, Threats – загрози).

SWOT-аналіз є популярним інструментом для прийняття стратегічних рішень, планування та визначення конкурентних переваг.

Сутність SWOT-аналізу полягає в тому, що визначають сильні сторони, такі як внутрішні переваги підприємства, які забезпечують його конкурентні переваги на ринку. Одночасно виявляють слабкі сторони, які розкривають внутрішні недоліки або обмеження, що можуть перешкоджати ефективному

виконанню стратегії компанії. Можливості – це зовнішні фактори, які можуть позитивно вплинути на діяльність підприємства або створити умови для його розвитку. І загрози – проявляються у зовнішніх факторах, які можуть негативно вплинути на діяльність підприємства.

Для проведення SWOT-аналізу необхідно провести збір інформації, здійснити оцінку внутрішніх та зовнішніх факторів, розробити стратегію підприємства. Саме такі дії проведено для SWOT-аналізу на ПрАТ «Концерн Хлібпром» (рисунок 1.5).

Рис. 1.5. SWOT-аналіз на ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Джерело: [розроблено автором]

SWOT-аналіз для ПрАТ «Концерн Хлібпром» дозволяє визначити його сильні сторони.

По-перше, товариство має стабільну репутацію на вітчизняному ринку, що є важливим для збереження конкурентних позицій.

По-друге, підприємство має досвідчених спеціалістів в області виробництва, маркетингу та менеджменту, що сприяє достатньо ефективному управлінню ним.

По-третє, сучасні виробничі потужності дозволяють виготовляти різноманітну продукцію високої якості, а це свідчить про розвинену виробничу базу підприємства і можливість розширення асортименту продукції, щоб задовільнити широкий спектр потреб споживачів.

І в підсумку – це лояльна клієнтська база, яка налічує групу клієнтів, що постійно купують продукцію через позитивний досвід, високу якість обслуговування, довіру до пропонованого бренду. Формування лояльної клієнтської бази є ключовою метою будь-якого бізнесу, адже це сприяє стабільному доходу, зменшенню витрат та залученню нових клієнтів і зміцненню позицій на ринку.

Сильні сторони, на яких потрібно зосередитися визначають можливості підприємства. Для ПрАТ «Концерн Хлібпром» такими є:

- розширення нових можливостей з виходом на міжнародні ринки;
- зростання попиту на здорове харчування, яке закладене у тенденціях здорового способу життя та попит на органічні і безглютенові продукти;
- впровадження новітніх технологій у виробництво, автоматизація та цифровізація бізнес-процесів, що значно сприятиме зниженню витрат;
- партнерство з великими роздрібними мережами збільшить обсяги реалізації продукції.

З огляду на проведене дослідження, можна виокремити слабкі сторони ПрАТ «Концерн Хлібпром», до них належать:

- необхідність модернізації устаткування та запровадження нових технологій для збереження конкурентоспроможності;
- висока залежність від імпорту деяких видів сировини та нестабільність цін на них може негативно впливати на витрати та прибутковість товариства;

- вартість деяких видів продукції може бути вищою за рахунок високих витрат на виробництво, що робить їх менш конкурентоспроможними при зростаючій конкуренції.

Загрозами для досліджуваного підприємства можуть бути:

- висока конкуренція на ринку хлібобулочних виробів, особливо зі сторони локальних виробників;
- можливі зміни в податковій політиці або законодавчих ініціативах щодо харчової промисловості можуть збільшити витрати на виробництво чи обмежити діяльність компанії;
- нестабільність економічної ситуації, викликану воєнними діями та економічною кризою, інфляцією, коливанням валютних курсів і загальна нестабільність можуть вплинути на витрати компанії та попит на продукцію;
- зміни в споживчих уподобаннях, зокрема, в смаках споживачів (наприклад, зростання популярності дієтичного харчування) можуть потребувати адаптації асортименту тощо.

Таким чином, використовуючи сильні сторони для реалізації можливостей, ПрАТ «Концерн Хлібпром», може активно просувати свій бренд, розширюючи асортимент органічних та здорових продуктів, щоб відповідати сучасним тенденціям на ринку здорового харчування.

Зменшувати вплив слабких сторін необхідно за рахунок інвестування в модернізацію обладнання та вдосконалення виробничих процесів для зниження витрат і підвищення конкурентоспроможності. Реагувати на зовнішні ризики потрібно з метою зниження впливу економічних та політичних загроз, а для цього потрібно активно планувати фінансову стратегію, бути забезпеченими антикризовими резервами та розвивати співпрацю з надійними постачальниками.

SWOT-аналіз допоможе ПрАТ «Концерн Хлібпром» чітко визначити свої внутрішні переваги та слабкості, а також краще адаптуватися до змін в зовнішньому середовищі, що дозволить забезпечити його стійке та ефективне функціонування на ринку.

Висновки до розділу 1

Об’єктом дослідження у кваліфікаційній роботі виступають запаси виробничого підприємства, оцінку яких здійснюють за допомогою аналізу та аудиту.

Запаси для виробничого підприємства є важливим елементом забезпечення безперервного виробничого процесу, ефективності управління ресурсами та досягнення конкурентоспроможності. Вони охоплюють усі матеріальні цінності, які використовуються для створення продукції, обслуговування обладнання та підтримання діяльності підприємства.

Аналіз і аудит запасів виробничого підприємства мають ключове значення для забезпечення ефективного використання ресурсів, контролю витрат, запобігання втратам і викривленням у фінансовій звітності. Вони сприяють підвищенню рентабельності, оптимізації виробничих процесів і ухваленню обґрунтованих управлінських рішень.

Дослідження у кваліфікаційній роботі проводилося за матеріалами ПрАТ «Концерн Хлібпром», яке займає одну з провідних позицій у хлібобулочній галузі України завдяки високій якості продукції, розгалуженій дистрибуційній мережі та широкому асортименту, що дозволяє компанії залишатися конкурентоспроможною і задовольняти потреби широкого кола споживачів.

Проведення SWOT-аналізу передбачає визначення сильних та слабких сторін ПрАТ «Концерн Хлібпром», а також загроз, які спричиняють певні ризики та можливостей, яких можна досягнути. Таким чином, SWOT-аналіз є важливим інструментом для розуміння ситуації в бізнесі та прийняття стратегічних рішень, що дозволяють підприємству використовувати свої сильні сторони і можливості, а також ефективно реагувати на слабкі сторони і загрози.

Важливість SWOT-аналізу полягає у тому, що він допомагає підприємству краще розуміти свої сильні та слабкі сторони. Здійснюється оцінка можливостей та загроз, що дозволяє розробити стратегію, спрямовану на максимальний рівень досягнення потенціалу та мінімізувати ризики. Структурований підхід до проведення аналізу дозволяє приймати рішення на основі фактичних даних.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ І АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ ПРАТ «КОНЦЕРН ХЛОБПРОМ»

2.1. Аналіз структури та динаміки запасів виробничого підприємства

Дослідження складу запасів виробничого підприємства передбачає детальну оцінку їх елементів і категорій, що дозволяє проаналізувати розподіл запасів за різними критеріями та виявити особливості їх складу.

Аналіз структури виробничих запасів надає можливість оцінити їх розподіл за категоріями, виявити ключові особливості та проблеми в управлінні запасами, а також сформувати стратегії для їх оптимізації. Вивчення складу і структури запасів дозволяє зрозуміти, які матеріали використовуються на підприємстві, які з них переважають за кількістю та визначити рівень матеріаломісткості продукції.

У таблиці 2.1, представлено аналіз структури запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки.

Таблиця 2.1

Аналіз структури запасів

ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки

Запаси	2021 р., тис. грн	2022 р., тис. грн	2023 р., тис. грн	Відхилення (+, -)		Темп росту, %	
				2023 до 2021	2023 до 2022	2023 до 2021	2023 до 2022
Виробничі запаси	94552	112964	121100	+26548	+8136	128	107
Незавершене виробництво	1207	12150	4929	+3722	-7221	408	41
Готова продукція	23367	37639	28308	4941	-9331	121	75
Товари	10682	39373	36658	+25976	-2715	343	93
Разом запаси	129808	202126	190995	+61187	-11131	147	95

Джерело: [розраховано автором]

Зіставлення даних таблиці 2.1, надає можливість зробити висновки щодо складу та структури запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки.

Виробничі запаси зросли на 28 % за період 2021–2023 років, що свідчить про збільшення обсягів сировини та матеріалів, але порівняно з 2022 роком, їх приріст склав лише 7%.

Незавершене виробництво значно збільшилося у 2023 році порівняно з 2021 роком (+408%), але суттєво знизилося відносно 2022 року (-60%), що може свідчити про проблеми, які виникли у 2022 році.

Готова продукція показала зростання на 21% за три роки, але порівняно з 2022 роком зменшилася на 25%, що може бути результатом активного продажу продукції.

Товари зросли на 343% у 2023 році порівняно з 2021 роком, хоча спостерігається невелике зменшення на 7% порівняно з 2022 роком.

Загалом, запаси підприємства за період 2021–2023 років зросли на 47%, але відбулося зниження на 5% у порівнянні з 2022 роком, що може свідчити про оптимізацію управління запасами.

Динаміка структури запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» за період 2021-2023 рр., представлена на рисунку 2.1 у вигляді діаграми.

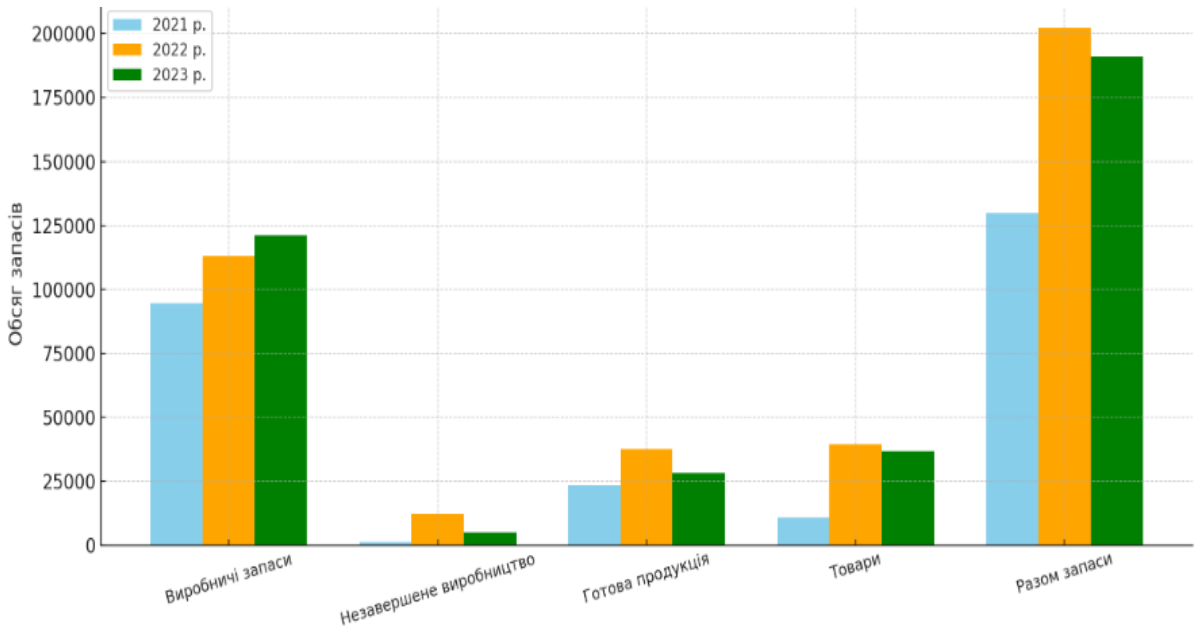

Рис. 2.1. Динаміка структури запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» за період 2021-2023 рр.

Джерело: [діаграма побудована автором]

Питома вага складових запасів у їх загальній сумі визначена у таблиці 2.2 за допомогою даних згрупованих у таблиці 2.1.

Таблиця 2.2

Питома вага складових запасів у їх загальній сумі

ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки

Запаси	Питома вага, % 2021 р.	Питома вага, % 2022 р.	Питома вага, % 2023 р.	Відхилення (+, -)	
				2023 до 2021	2023 до 2022
Виробничі запаси	73,0	56,0	63,0	-10,0	+7,0
Незавершене виробництво	1,0	6,0	3,0	+2,0	-3,0
Готова продукція	18,0	19,0	15,0	-3,0	-4,0
Товари	8,0	19,0	19,0	+11,0	-
Разом запаси	100	100	100	-	-

Джерело: [розраховано автором]

На основі розрахунків, згрупованих у таблиці 2.2, про зміну питомої ваги різних категорій запасів у структурі загальних запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки, можна зробити такі висновки.

Питома вага вробничих запасів у 2021 році становила 73%, у 2022 році знизилась до 56%, проте вже у 2023 році зросла до 63%. Незважаючи на зменшення частки виробничих запасів у загальній сумі запасів за досліджуваний період, спостерігається часткове відновлення їхньої питомої ваги. Це свідчить про поступове повернення до нормального рівня забезпечення виробничими ресурсами.

По незавершеному виробництву, то частка цього виду запасів у структурі зросла з 1% у 2021 році до 6% у 2022 році, але у 2023 році знизилася до 3%. Це може свідчити про оптимізацію виробничих процесів або зниження обсягу незавершеного виробництва.

Частка готової продукції у структурі запасів становила 18% у 2021 році, 19% у 2022 році та знизилася до 15% у 2023 році. Скорочення питомої ваги готової продукції може вказувати на ефективніше використання виробничих запасів або зменшення рівня запасів продукції через підвищення попиту на ринку.

Питома вага товарів зросла з 8% у 2021 році до 19% у 2022 і збереглася на цьому рівні у 2023 році. Значне збільшення питомої ваги товарів свідчить про розширення торгової діяльності підприємства або зміну підходів до управління товарними запасами.

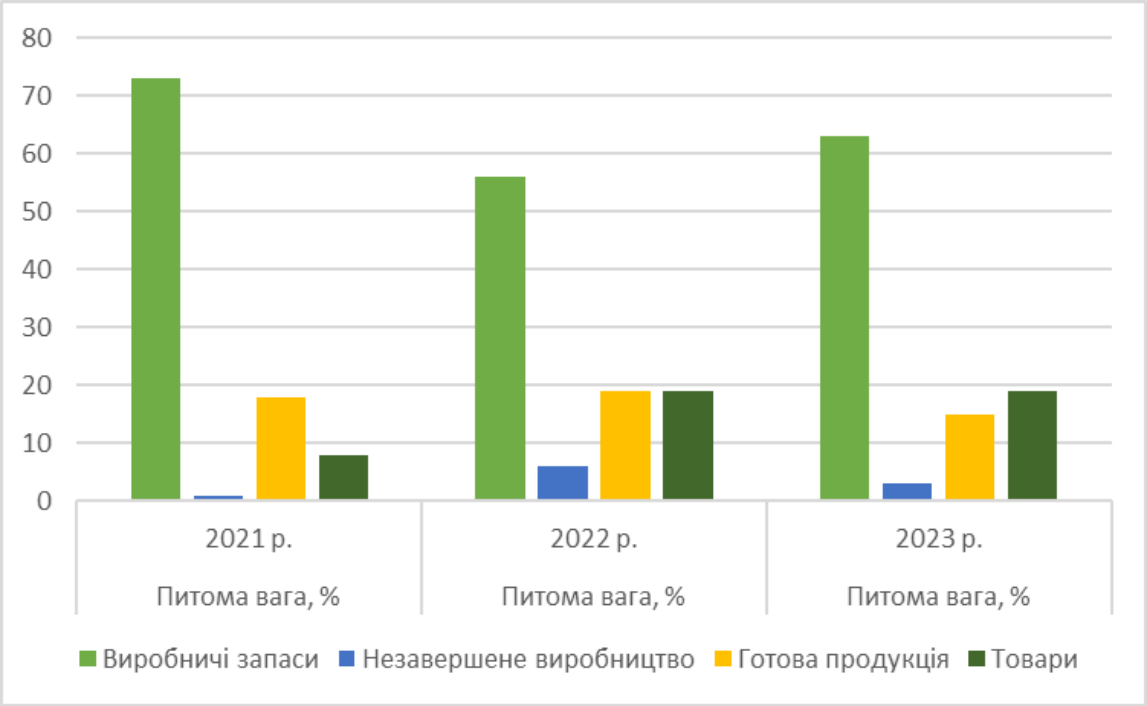

Рис. 2.2. Питома вага складових запасів у їх загальній сумі ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки

Джерело:[діаграма побудована автором]

Аналіз структури запасів показав динамічні зміни в управлінні виробничими ресурсами. Зменшення частки виробничих запасів та готової продукції за період 2021–2023 років може вказувати на оптимізацію виробничо-господарської діяльності підприємства.

Одночасно зростання частки товарів говорить про акцент на торгову діяльність або зміну стратегії продажів. Незначне зростання частки незавершеного виробництва також може вказувати на певні проблеми у виробничих процесах, які підприємство поступово вирішує.

Розглянемо, яку частку в оборотних активах складають запаси на досліджуваному підприємстві та простежимо цю динаміку (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Частка запасів у оборотних активах

ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки

Запаси	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення (+, -)	
	грн	%	грн	%	грн	%	2023 до 2021,%	2023 до 2022, %
Виробничі запаси	94552	34,0	112964	33,0	121100	36,0	+2,0	+3,0
Незавершене виробництво	1207	0,5	12150	4,0	4929	1,5	+1,0	-2,5
Готова продукція	23367	8,5	37639	11,0	28308	8,5	-	-2,5
Товари	10682	4,0	39373	12,0	36658	11,0	+7,0	-1,0
Разом запаси	129808	47,0	202126	60,0	190995	57,0	+10,0	-3,0
Оборотні активи	274684	100	339104	100	334171	100	-	-

Джерело:[розраховано автором]

Дані таблиці 2.3 відображають частку запасів у складі оборотних активів ПрАТ «Концерн Хлібпром» за період з 2021 по 2023 роки. У 2021 році питома вага виробничих запасів становила 34% від оборотних активів, у 2022 році – 33%, а в 2023 році зросла до 36%. У відсотковому вираженні відносно 2021 року спостерігається зростання на 2%, а до 2022 року – на 3%. Це свідчить про пріоритетність забезпечення підприємства сировиною для виробництва.

По незавершеному виробництву питома вага у 2021 році склада 0,5%, у 2022 році зросла до 4%, але у 2023 році зменшилася до 1,5%. Відносно 2021 року показник зріс на 1%, але порівняно з 2022 роком спостерігається значне зниження на 2,5%. Це може свідчити про оптимізацію виробничих процесів.

По готовій продукції питома вага залишалася стабільною у 8,5% у 2021 та 2023 роках, а у 2022 році зросла до 11%, після чого знову зменшилася. У відсотках до 2022 року відбулося зниження на 2,5%, що може вказувати на зменшення запасів готової продукції на складах.

У 2021 році частка товарів становила 4%, у 2022 році вона зросла до 12%, а в 2023 році трохи знизилася до 11%. У порівнянні з 2021 роком спостерігається зростання до 7%, але відносно 2022 року спостерігається незначне зниження на 1%.

Питома вага запасів у складі оборотних активів становила 47% у 2021 році, в 2022 році – 60%, а в 2023 році їхня частка склала 57%. Отже, спостерігаємо загальний приріст, який до 2021 року становить +10%, але відносно 2022 року спостерігається зниження на 3%.

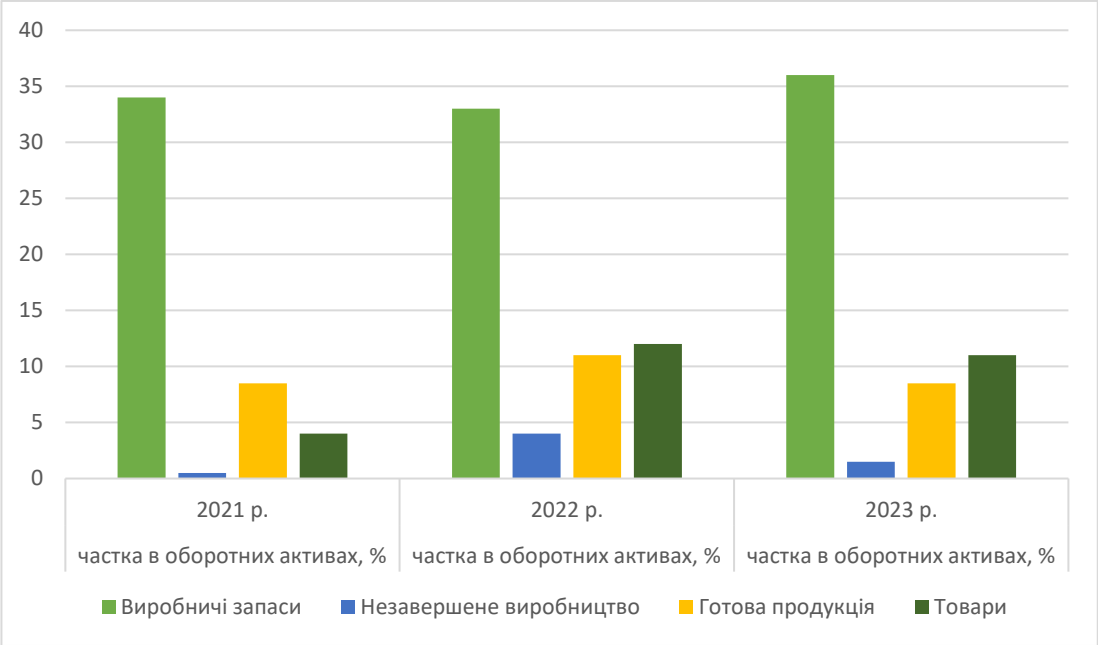

Рис. 2.3. Частка запасів у оборотних активах ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки

Джерело: [діаграма побудована автором]

За результатами проведеного аналізу щодо визначення частки запасів у оборотних активах ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2021–2023 роки спостерігаємо зростання питомої ваги виробничих запасів у 2023 році, що свідчить про збільшення вкладень у сировину та матеріали для забезпечення виробничих процесів.

Зменшення частки незавершеного виробництва може свідчити про оптимізацію технологічних процесів і скорочення часу на виготовлення продукції. Зниження частки готової продукції у 2023 році вказує на ефективніше управління складськими запасами.

Зростання частки товарів у складі оборотних активів підтверджує зміни в політиці закупівель і збільшення обсягів запасів для забезпечення ринкових потреб.

2.2. Аналіз операцій із запасами виробничого підприємства

Однією з ключових складових ефективного управління підприємством є управління запасами, оскільки їх оптимальний рівень безпосередньо впливає на ліквідність і рентабельність компанії. З огляду на це, доцільно застосовувати відповідні показники для аналізу оборотності та рентабельності запасів.

Аналіз ефективності управління виробничими запасами дає змогу оцінити, наскільки раціонально підприємство використовує свої ресурси для забезпечення виробничих процесів і задоволення потреб споживачів.

Основною метою такого аналізу є вивчення та вдосконалення підходів до управління запасами, щоб досягти оптимального співвідношення між задоволенням споживчого попиту та скороченням витрат на зберігання й утримання запасів.

Оборотність та ефективність використання запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром» характеризують такі показники, які визначають оборотність товарно-матеріальних запасів, тривалість одного обороту запасів, коефіцієнт обігу виробничих запасів тощо.

Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів характеризує швидкість обігу запасів товарів і матеріалів на підприємстві. Цей показник демонструє, скільки разів запаси повністю використовуються для виробництва або продажу продукції за визначений період. Оптимальне значення коефіцієнта повинно бути у межах від 3 до 18.

Розраховується коефіцієнт за формулою:

$$К\ об = \frac{С}{ТМз}, \quad (2.1)$$

де, С – собівартість реалізованої продукції;

ТМз – середньорічна вартість товарно-матеріальних запасів.

Розраховуємо коефіцієнт оборотності ТМЗ для ПрАТ «Концерн Хлібпром»:

$$2021\ рік \qquad К\ об = \frac{1011340}{118603} = 8{,}5 \quad (2.2)$$

$$\text{2022 рік} \quad \text{К об} = \frac{1126074}{165967} = 6{,}8 \quad (2.3)$$

$$\text{2023 рік} \quad \text{К об} = \frac{1204104}{196560{,}5} = 6{,}1 \quad (2.4)$$

Наступний показник – це тривалість одного обороту товарно-матеріальних запасів, який показує, скільки днів у середньому запаси знаходяться на підприємстві до їх реалізації або використання у виробництві. Він відображає ефективність управління запасами та розраховується як співвідношення кількості днів у році до коефіцієнта оборотності запасів.

Формула для розрахунку:

$$\text{Т об} = \frac{\text{Д}}{\text{К об ТМз}}, \quad (2.5)$$

де, Д – кількість днів у періоді, що підлягає дослідженню

$К_{об}$ ТМз – коефіцієнт оборотності запасів.

Для ПрАТ «Концерн Хлібпром» цей показник складає:

$$\text{2021 рік} \quad \text{Т об} = \frac{360}{8{,}5} = 42 \text{ дні}, \quad (2.6)$$

$$\text{2022 рік} \quad \text{Т об} = \frac{360}{6{,}8} = 53 \text{ дні}, \quad (2.7)$$

$$\text{2023 рік} \quad \text{Т об} = \frac{360}{6{,}1} = 59 \text{ днів}, \quad (2.8)$$

Порівнюючи показники за 2021-2023 роки, можна прослідкувати збільшення тривалості одного обороту товарно-матеріальних запасів. Це є негативною тенденцією для підприємства, оскільки свідчить про те, що більше коштів відволікається на формування запасів та знижується ефективність їх використання. Проте, показники знаходяться в межах нормативного значення.

Коефіцієнт обігу виробничих запасів є важливим показником, що визначає, наскільки ефективно підприємство використовує свої виробничі запаси. Він відображає, скільки разів за період, який підлягає аналізу, запаси повністю перетворюються на готову продукцію або реалізуються.

Формула для розрахунку:

$$\text{К об} = \frac{\text{С}}{\text{ВЗ}}, \quad (2.9)$$

де, С – собівартість реалізованої продукції;

ВЗ – середньорічна вартість виробничих запасів.

Розраховуємо коефіцієнт обігу виробничих запасів для ПрАТ «Концерн Хлібпром»:

$$2021 \text{ рік} \quad К\,об = \frac{1011340}{86468} = 11{,}7 \quad (2.10)$$

$$2022 \text{ рік} \quad К\,об = \frac{1126074}{103758} = 10{,}9 \quad (2.11)$$

$$2023 \text{ рік} \quad К\,об = \frac{1204104}{117032} = 10{,}3 \quad (2.12)$$

Вищий коефіцієнт обігу свідчить про швидший оборот виробничих запасів, що є ознакою ефективного управління ресурсами. Низький показник може вказувати на надлишкові запаси або недостатню активність у виробництві чи реалізації. На прикладі досліджуваного підприємства, коефіцієнт має тенденцію до зменшення, що свідчить про необхідність перегляду політики управління вробничими запасами.

Тривалість операційного циклу є важливим показником, який відображає період, протягом якого оборотні активи підприємства проходять всі стадії операційного процесу, починаючи від придбання сировини та завершуючи отриманням виручки від реалізації готової продукції.

Формула для розрахунку тривалості операційного циклу:

$$Т\,оц = Т\,зап + Т\,деб, \quad (2.13)$$

де: Тоц – тривалість операційного циклу, днів;

Тзап – тривалість обороту виробничих запасів;

Тдеб – тривалість обороту дебіторської заборгованості.

Проведемо розрахунок тривалості операційного циклу для ПрАТ «Концерн Хлібпром»:

$$2021 \text{ рік} \quad Т\,оц = 31 + 27 = 58 \text{ днів}, \quad (2.14)$$

$$2022 \text{ рік} \quad Т\,оц = 33 + 21 = 54 \text{ дні}, \quad (2.15)$$

$$2023 \text{ рік} \quad Т\,оц = 35 + 18 = 53 \text{ дні}, \quad (2.16)$$

За проведеними розрахунками, тривалість операційного циклу впродовж 2021-2023 років зменшується. А чим менша тривалість операційного циклу, це

свідчить про більш ефективне використання оборотних активів, що сприяє покращенню фінансового стану підприємства.

Ефективність використання виробничих запасів для отримання прибутку визначає їх рентабельність. Цей показник показує, скільки прибутку отримує підприємство на одиницю вартості запасів.

Формула для розрахунку рентабельності виробничих запасів:

$$\text{Р зап} = \frac{\text{П}}{\text{ВЗ}} \text{X} 100\%, \quad (2.17)$$

де: Р зап – рентабельність виробничих запасів, %;

П – прибуток підприємства;

ВЗ – середньорічна вартість виробничих запасів.

Проведемо розрахунок рентабельності виробничих запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром»:

$$\text{2021 р.} \quad \text{Р зап} = \frac{17058}{86468} \text{X} 100\% = 19{,}7, \quad (2.18)$$

$$\text{2022 р.} \quad \text{Р зап} = \frac{21097}{103758} \text{X} 100\% = 20{,}3, \quad (2.19)$$

В цілому, чим вищий показник рентабельності, це свідчить про більш ефективне використання запасів для генерування прибутку. І навпаки, зниження рентабельності може свідчити про надлишкові запаси, неефективне управління або проблеми з продажами продукції.

Для ПрАТ «Концерн Хлібпром» розрахунок показав, що на кожну вкладену гривню у виробничі запаси підприємство отримувало 19,7 коп у 2021 році, та 20,3 коп – у 2022 році. У 2023 році досліджуване підприємство отримало збиток у розмірі 38005 тис. грн, відповідно рентабельність виробничих запасів не розраховується.

Аналіз ефективності управління виробничими запасами є одним із ключових елементів забезпечення стабільного функціонування виробничого підприємства. Його значущість полягає в оптимізації витрат, підвищенні конкурентоспроможності, забезпеченні стабільності виробничих процесів та мінімізації ризиків, пов’язаних із переривання постачань або надлишковими запасами.

2.3. Організація та методика аудиту операцій із запасами виробничого підприємства

Система бухгалтерського обліку та алгоритм здійснення зовнішнього аудиту запасів на виробничих підприємствах повинні враховувати специфіку їхньої діяльності. Унікальні характеристики запасів впливають на порядок їх оприбуткування, подальший облік та контроль. Проведення аудиту управління запасами вимагає від аудитора глибоких знань технології виробничих процесів. Підприємство, намагається досягти двох суперечливих цілей: з однієї сторони, мінімізувати обсяги запасів для зменшення витрат на їхнє зберігання, а з іншої - забезпечити достатній рівень запасів для безперебійного функціонування. Тому аудитору необхідно проаналізувати та визначити оптимальний обсяг запасів для підприємства.

Для ефективного управління підприємством важливу роль відіграє аудит облікової інформації, що стосується процесів надходження, зберігання та використання запасів, які складають значну частину активів. Методика проведення аудиту запасів обирається аудитором залежно від мети дослідження, визначених завдань за договором і його професійного судження. Головна мета обраної методики полягає у встановленні об’єктивної оцінки щодо об’єкта дослідження.

«Оцінку ефективності рішень при проведенні аудиту запасів виробничого підприємства необхідно здійснювати для підвищення ефективності самого процесу аудиту запасів на даному підприємстві, а також це дозволить виявити нетипові порушення, які притаманні конкретно діяльності досліджуваного підприємства – зазвичай це пов’язано із технологічним процесом чи умовами здійснення фінансово-господарської діяльності виробничого підприємства» [7].

«При здійсненні аудиту запасів, об’єктами перевірки можуть бути:

1. Елементи облікової політики: НП(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку запасів; номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку запасів; перелік витрат, що не

включаються до первісної вартості запасів; порядок відображення в обліку запасів, що не принесуть підприємству економічної вигоди в майбутньому; метод оцінювання та списання виробничих запасів; порядок визначення первісної вартості запасів виготовлених власними силами; порядок обліку випуску готової продукції; порядок списання вартості МШП при їх передачу в експлуатацію; первинні документи з обліку витрат виробництва; об'єкти обліку виробничих витрат та об'єкти калькулювання; склад виробничої собівартості; перелік статей калькуляції за видами виробництв; метод обліку витрат і калькулювання; порядок оцінювання залишків незавершеного виробництва; перелік загальновиробничих витрат, які відносяться до постійних і змінних; розмір нормальної виробничої потужності; порядок розподілу загальновиробничих витрат та база розподілу; одиниця виміру, за якою обліковуються витрати у кожному виді виробництва.

2. Операції з обліку: виробничих запасів; малоцінних та швидкозношуваних предметів; витрат основного виробництва; витрат допоміжного виробництва; формування фактичної виробничої собівартості; браку у виробництві; напівфабрикатів; готової продукції; товарів.

3. Записи в первинних та зведених документах, регістрах обліку та у звітності.

4. Інформація про порушення ведення в обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановах в правоохоронних органів» [3].

Одним із важливих етапів при проведенні аудиторської перевірки запасів виробничого підприємства є планування. План проведення аудиту запасів на досліджуваному підприємстві ПрАТ «Концерн Хлібпром», представлено у таблиці 2.4.

Документування плану аудиту повинно відображати заплановані види робіт, час та обсяг процедур оцінки ризиків. Подальшими діями аудитора є формування програми здійснення аудиту, у якій відображається перелік етапів аудиту, склад аудиторських процедур, їх виконавець та строки перевірки.

Таблиця 2.4

План аудиту запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром»

№ з/п	Види робіт	Строк проведення	Виконавці	Примітки
1.	Перевірка документального оформлення операцій з запасами та організації контролю	02-05.10.2023 р.	Кушнір О. В.	-
2.	Перевірка організації і оформлення документів щодо надходження, руху та списання виробничих запасів	06-13.10.2023 р.	Кушнір О. В.	-
3.	Перевірка достовірного та правильного відображення в обліку інформації щодо запасів підприємства	16-17.10.2023 р.	Кушнір О. В.	-
4.	Перевірка правильного відображення інформації щодо запасів у фінансовій звітності підприємства	18.10.2023 р.	Кушнір О. В.	-
5.	Складання звіту незалежного аудитора та надання рекомендацій щдо запасів підприємства	19-20.10.2023 р.	Кушнір О. В.	-

Джерело: зруповано автором за джерелом [7]

Програма аудиту запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» розроблена та представлена у додатку Д.2.3.

Аудиторська перевірка включає виконання комплексу заходів, спрямованих на отримання аудиторських доказів за допомогою методичних прийомів, що дозволяє сформувати незалежну думку аудитора. У процесі аудиту запасів необхідно визначити обсяг вибіркових досліджень, обрати відповідні методи аудиту та ретельно спланувати виконання всіх аналітичних процедур. Це допоможе уникнути ризику формулювання некоректного висновку.

Послідовність проведення аудиту запасів можна представити у вигляді схеми (рисунок 2.4).

При проведенні аудиту запасів підприємства використовуються методи та прийоми аналізу первинної документації, які дозволяють досягти максимального ефекту та сформувати обґрунтовані висновки.

Аудитор самостійно визначає необхідні методи перевірки, спираючись на конкретні завдання. Під час аудиту запасів можуть застосовуватися як загальнонаукові, так і спеціалізовані методи та прийоми, які слід адаптувати до специфіки діяльності підприємства та особливостей обліку запасів.

Рис. 2.4. Послідовність проведення аудиту запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Джерело: [згруповано автором]

Більшість методів аудиту запасів можна класифікувати на три основні групи та застосувати при перевірці на ПрАТ «Концерн Хлібпром».

Визначення стану об'єктів у натуральному вираженні, що включає такі прийоми: огляд; перерахунок; зважування; вимірювання. Зазначені методи забезпечують визначення кількісного стану об’єкта, проведення лабораторного аналізу, основна мета якого – якісний та кількісний тан об’єкта.

Друга група методів включає прийоми порівняння, які дають змогу співставляти такі показники:

- фактичну кількість запасів підприємства із реальними потребами та встановленими нормативами;
- обсяги фактично використаних у виробництві сировини й матеріалів із нормативними значеннями;
- дані бухгалтерського обліку з інформацією, що міститься у небухгалтерській документації;
- результати контрольних вимірювань, запуску матеріалів у виробництво, обсяги виконаних робіт і вихід продукції з аналогічними показниками партій матеріалів, відображених у документах за інші періоди;
- фактичні показники фінансово-господарської діяльності з плановими показниками минулих періодів;
- існуючі на підприємстві системи управління та їх окремі підсистеми з аналогами вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Порівняння дає змогу виявити відхилення поточного стану запасів від встановлених норм, нормативів та прогнозованих показників.

Третя група методів включає оцінку**,** яка охоплює аналіз минулого, поточного та майбутнього стану об'єкта аудиту. Ці прийоми логічно завершують процес порівняння. Оцінка передбачає аналіз стану ресурсів, доцільності та законності господарських операцій, а також достовірності економічної інформації, що виходить за межі підприємства.

Особливу роль у цьому методі відіграє оцінка ризику, яка супроводжує аудиторську діяльність через можливість помилок у бухгалтерському обліку та звітності. Така оцінка здійснюється на етапі вибору клієнта та планування аудиту. Вона включає аналіз стану обліку й системи внутрішнього контролю,

враховуючи правильність відображення господарських операцій у бухгалтерських рахунках і перенесення даних з рахунків у баланс підприємства.

Отже, зазначені методи аудиту запасів можуть бути застосовані, якщо здійснюється суцільний, вибірковий, аналітичний та комбінований спосіб організації аудиту.

Методика аудиту запасів включає важливий елемент – аудиторські процедури. Аудиторські процедури являють собою сукупність дій аудитора, спрямованих на перевірку фінансово-господарської діяльності, стану обліку та фінансової звітності щодо запасів.

На початковому етапі аудитор збирає й аналізує інформацію, необхідну для оцінки достовірності відображення запасів у документах бухгалтерського обліку.

При складанні програми аудиту особливе значення має глибоке розуміння суті й мети аудиторських процедур, адже це дозволяє забезпечити високу якість перевірки.

Під час аудиту запасів застосовуються такі аудиторські процедури:

1. Отримання від замовника необхідної документації та іншої інформації.
2. Ознайомлення з організацією складського господарства та бухгалтерського обліку запасів.
3. Аналіз первинних документів щодо надходження запасів та їх відображення у регістрах аналітичного та синтетичного обліку.
4. Оцінка формування фактичної собівартості запасів.
5. Перевірка обліку використання запасів у виробництві, для інших потреб, а також відображення цих операцій в бухгалтерських регістрах.
6. Аналіз операцій з реалізації запасів.
7. Перевірка документів інвентаризації запасів та відображення її результатів у бухгалтерському обліку.
8. Оцінка правильності визначення вартості запасів на дату складання балансу.

9. Аналіз правильності обліку податку на додану вартість під час придбання, використання та реалізації (вибуття) запасів.

10. Зіставлення даних аналітичного та синтетичного обліку, Головної книги та фінансової звітності для перевірки їх відповідності та достовірності інформації про запаси [3].

Інвентаризація є однією з найефективніших аудиторських процедур під час перевірки запасів, оскільки вона забезпечує високий рівень достовірності підтвердження наявності активів і зобов'язань. У вітчизняній практиці цей метод достатньо розроблений і широко застосовується в організації обліку та контролю. Однак у Міжнародних стандартах аудиту питання проведення інвентаризації та використання її результатів у процесі виконання аудиторських завдань розкриті недостатньо чітко і детально, що обмежує можливість повноцінного використання цього методу.

«У МСА 500 «Аудиторські докази» визначено, що підтвердження, отримані з незалежних стосовно суб’єкта господарювання джерел, наприклад зовнішні підтвердження, можуть збільшити впевненість, яку аудитор отримує від доказів, існуючих серед облікових записів, або від пояснень управлінського персоналу» [38].

У процесі аудиту запасів аудиторські докази мають підтверджувати достовірність обліку запасів, відповідність операцій чинним нормативним актам, а також відповідність даних фінансової звітності реальному стану запасів.

Отже, застосування запропонованого алгоритму дій під час аудиту запасів у інформаційному середовищі виробничого підприємства, а також розробка плану та програми аудиторської перевірки, забезпечує якісний і детальний аналіз стану запасів. Під час підготовки звіту та надання рекомендацій щодо обліку запасів аудитор повинен виявити всі порушення, пов’язані із запасами, та запропонувати шляхи їх усунення. Це сприятиме підвищенню ефективності управління та використання запасів на виробничому підприємстві.

2.4. Узагальнення результатів аудиту операцій із запасами в аудиторському звіті

Узагальнення результатів аудиту є ключовим інструментом для оцінки того, чи підтверджують перевірені аудитором фактичні дані, що фінансова звітність складена належним чином, з урахуванням усіх суттєвих аспектів і відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

У процесі аудиту операцій із запасами здійснюється оцінка правильності відображення цих активів у фінансовій звітності підприємства. Аудиторський звіт повинен містити узагальнення основних результатів перевірки, включаючи:

– відповідність обліку запасів встановленим нормативам і обліковій політиці підприємства;

– оцінку дотримання процедур інвентаризації запасів;

– результати тестування документів і операцій, пов’язаних із придбанням, зберіганням та списанням запасів;

– аналіз правильності оцінки запасів відповідно до вимог стандартів бухгалтерського обліку;

– висновки щодо суттєвості можливих помилок або порушень у відображенні запасів у звітності.

На основі цього узагальнення аудитор формує звіт про достовірність фінансової інформації щодо запасів та її відповідність загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку.

Перед тим, як узагальнити інформацію за проведеною перевіркою запасів, аудитор формує робочу документацію.

«Робочі документи аудитора - документи в електронній або паперовій формі та записи в електронній або паперовій формі, зроблені аудитором під час планування, підготовки і надання аудиторських послуг, в яких міститься вся інформація, яку аудитор вважає важливою для правильного виконання перевірки, а також розкриваються використані процедури, тести, отримана

інформація і висновки, до яких дійшов аудитор у результаті проведення аудиту» [13].

Вона є доказовою базою для висновків аудитора та обґрунтування його професійного судження. Робоча документація є конфіденційною і зберігається аудиторами для забезпечення доказовості їх роботи та у разі необхідності для використання у подальших перевірках.

Робоча документація з обліку запасів формується на основі професійного судження аудитора, адже немає необхідності або можливості фіксувати кожне спостереження чи обстеження. Вона має включати таку інформацію: методику, за якою проводилась аудиторська перевірка запасів; проведені під час аудиту запаси підприємства тести; висновки аудитора, прийняті рішення та надані пропозиції.

Вимоги до робочих документів з аудиту запасів:

1. Робочі документи мають містити повну та детальну інформацію про запаси, щоб інший аудитор, який не брав участі у перевірці, міг легко зрозуміти виконану роботу та підтвердити зроблені висновки.

2. Документи повинні складатися в процесі перевірки, хоча їх оформлення після завершення аудиту та підготовки аудиторського звіту не забороняється.

3. При складанні робочих документів аудитор має враховувати не лише інформацію за звітний період, що перевіряється, а й дані попереднього періоду.

4. Документація повинна відображати ключові аспекти, за якими аудитор надає свою думку, а також охоплювати основні напрями перевірки та поставлені задачі.

5. Документи повинні дозволяти оцінити фінансову звітність відповідно до встановлених критеріїв та стандартів.

6. Вони мають містити інформацію, яка буде корисною або необхідною для подальших аудиторських перевірок.

7. Робочі документи повинні відображати стан системи внутрішнього контролю запасів на підприємстві та оцінку рівня довіри до цієї системи.

8. У документах необхідно фіксувати виконані аудиторські процедури, оцінку системи бухгалтерського обліку клієнта, дотримання облікової політики щодо запасів, а також відповідність облікових процесів встановленим стандартам, вимогам і законодавству.

9. У документації обов'язково необхідно зазначати місце і дату її складання, прізвище аудитора, його підпис, номер документа, а також порядковий номер сторінки.

10. Необхідно вказувати джерела інформації щодо запасів, походження прикладених документів, що підтверджують господарсько-фінансову діяльність підприємства, а також виконані аудиторські процедури [37].

«Прикладом робочих документів аудитора по запасах можуть бути документи пов’язані з перевіркою правильності: відображення запасів в бухгалтерському обліку; розрахунку собівартості запасів та включення витрат, які включаються у первісну вартість; розрахунку вартості запасів та відсутності в їх вартості витрат, які не включаються до первісної вартості; віднесення запасів на рахунки» [19].

Формування робочого документа аудитора щодо запасів для ПрАТ «Концерн Хлібпром», з питань перевірки правильності їх віднесення на рахунки, представлено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Робочий документ аудитора
перевірки правильності віднесення запасів на рахунки
ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2023 рік

Рахунки	За даними підприємства	За даними аудиту	Відхилення
20 «Виробничі запаси»	121100	121100	-
23 «Незавершене виробництво»	4929	4929	-
26 «Готова продукція»	28308	28308	-
28 «Товари»	36658	36658	-

Джерело: [згруповано автором]

Підсумкова документація складається зі звіту аудитора та документації, що передається замовнику аудиту.

Під час формування звіту необхідно враховувати МСА 700 (переглянутий) «Формування думки та складання звіту щодо фінансової звітності»; МСА 701 «Повідомлення інформації з ключових питань аудиту в звіті незалежного аудитора»; 705 (переглянутий) «Модифікації думки у звіті незалежного аудитора» [23].

Звіт аудитора – це офіційний документ, який складається за підсумками аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства. Він містить оцінку достовірності фінансової інформації та відповідності встановленим стандартам. Структура звіту аудитора зазвичай включає основні розділи (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Звіт незалежного аудитора згідно МСА

Розділ	**Обов'язковість включення**
Думка аудитора (за видами думки)	Обов'язково
Основа для думки (за видами думки)	Обов'язково
Суттєва невизначеність щодо безперервності	Де це застосовне
Ключові питання аудиту	У обов'язкових випадках, передбачених МСА 701, або за рішенням аудитора
Інша інформація	Коли фінансова звітність є частиною річної інформації, яка оприлюднюється разом з фінансовою звітністю, але містить іншу інформацію.
Відповідальність за фінансову звітність	Обов'язково
Відповідальність аудитора за аудит фінансової звітності	Обов'язково. Може бути розміщено окремо.
Інша відповідальність аудитора – «Звіт щодо вимог інших законодавчих та нормативних актів»	За наявності інших законодавчих вимог, в т.ч.: відповідно до ст.14 ЗУ Про аудит фінансової звітності; Звіт щодо звіту про корпоративне управління
Повне ім'я партнера із завдання	Обов'язково
Підпис, адреса аудитора, дата звіту	Обов'язково

Джерело: [10]

На ПрАТ «Концерн Хлібпром» проводиться щорічний аудит фінансової звітності, зокрема, і аудит запасів. Аудиторський звіт за результатами проведеної перевірки за 2023 р. представлено у додатку Е.2.4.

Під час завершення перевірки аудитор повинен переконатися у правильності розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності підприємства. Окрім ф. 1 «Балансу (Звіту про фінансовий стан)», інформація про запаси також розкривається в ф. № 5 «Примітках до річної фінансової звітності».

Аудитор має перевірити, чи наведена у формі № 5 така інформація щодо запасів: методи їх оцінки; балансова (облікова) вартість запасів за окремими класифікаційними групами; балансова (облікова) вартість запасів, оцінених за чистою вартістю реалізації; балансова (облікова) вартість запасів, переданих на переробку, комісію або під заставу; сума, на яку підвищено чисту вартість реалізації у результаті уцінки запасів.

Висновки до розділу 2

Аналіз структури і динаміки запасів виробничого підприємства є важливим, оскільки він дозволяє оцінити ефективність управління запасами, забезпечити безперервність виробничого процесу, оцінити частку запасів у загальній структурі активів підприємства, оптимізувати витрати, покращити їх прогнозування, забезпечити відповідність стандартам фінансової звітності. Аналіз структури та динаміки запасів на ПрАТ «Концерн Хдібпром» сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, що спрямовані на підвищення ефективності діяльності та фінансової стабільності.

Аналіз ефективності використання запасів забезпечує підвищення оборотності запасів, мінімізацію витрат на управління запасами, керівництво точними даними для оптимізації обсягів закупівлі та виробництва, дозволяє перевірити, чи відповідає управління запасами затвердженим внутрішнім нормативам та вимогам облікової політики. На досліджуваному підприємстві аналіз ефективності використання запасів показав відповідність встановленим нормам та коефіцієнтам.

Аудит запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром» забезпечує виявлення надлишків, дефіцитів чи нераціонального використання ресурсів, виявлення крадіжок, псування або інших зловживань, пов’язаних із запасами, перевірку дотримання внутрішніх регламентів і законодавчих вимог щодо зберігання та обліку, надання даних для оптимізації запасів та підвищення рентабельності діяльності підприємства, а також забезпечує прозорість та відповідність звітності для податкових органів, інвесторів та інших зацікавлених сторін.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ І АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Основним призначенням ПрАТ «Концерн Хлібпром» є забезпечення споживачів хлібом, хлібобулочними та кондитерськими виробами, що здатні конкурувати на внутрішніх і зовнішніх ринках збуту. Широкий асортимент продукції, яку виготовляє підприємство, передбачає наявність та використання значної кількості різних запасів. Виробництво хліба, хлібобулочних та кондитерських виробів є матеріаломістким, оскільки питома вага матеріальних витрат у загальній структурі собівартості продукції може становити від 60% до 80%, залежно від типу виробів, рівня автоматизації виробництва, регіональних цін на сировину та енергоносії тощо.

Одним із елементів удосконалення методики аналізу запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром» можна запропонувати здійснення АВС-аналізу.

АВС-аналіз – це метод, який дозволяє класифікувати ресурси підприємства за рівнем їхньої значущості. Цей підхід належить до методів раціоналізації і може бути використаний у будь-якій сфері діяльності підприємства.

Такий метод контролінгу застосовується для вибіркового аналізу ключових постачальників і клієнтів, найважливіших видів сировини і матеріалів, основних елементів витрат, найбільш рентабельної продукції та найефективніших напрямків інвестування. АВС-аналіз передбачає ідентифікацію та оцінку невеликої кількості найважливіших величин, які мають найбільшу частку в загальній сукупності вартісних показників. Згідно з цим підходом досліджуваний об'єкт, наприклад, запаси сировини та матеріалів, поділяється на три категорії:

- група А: запаси з високою вартістю, але незначними обсягами в натуральному вираженні;
- група В: запаси середньої значущості як за кількісними, так і за вартісними характеристиками;

– група С: запаси, що становлять найбільшу частину в натуральному вираженні, але мають низьку вартість.

Управління товарно-матеріальними запасами зосереджується насамперед на запасах групи А, меншою мірою – на групах В та С. Орієнтація на пріоритетні напрями управління запасами, дебіторською заборгованістю, зниження собівартості продукції та ефективні шляхи збільшення обсягів реалізації сприяє підвищенню загальної ефективності фінансового управління підприємством. Зокрема, пошук резервів для зниження витрат, що займають найбільшу частку в структурі собівартості, дає вагоміші результати порівняно з витратами, які мають незначну питому вагу.

Для досліджуваного підприємства основну частку в структурі собівартості становлять витрати на сировину та матеріали, що робить АВС-аналіз цього елемента затрат доцільним. Аналіз можна проводити за постачальниками або окремими видами сировини та матеріалів. У другому випадку виділяються ті види сировини (матеріалів, комплектуючих), які у вартісному вираженні мають найбільшу питому вагу в структурі собівартості.

Для ефективного проведення АВС-аналізу сировини та матеріалів у міжнародній практиці використовується така класифікація:

– А-сировина – види сировини (матеріалів), які формують понад 50% витрат у загальній структурі;

– В-сировина – види сировини (матеріалів), частка яких у загальній структурі закупівель перевищує 25%;

– С-сировина – інші види сировини (матеріалів), які мають незначний вплив на загальну структуру витрат.

Очевидно, що основні можливості для зниження витрат за статтею «сировина та матеріали» можна виявити під час аналізу А-сировини. Для цього розробляється відповідний перелік заходів, який включає:

– детальне оцінювання втрат сировини (матеріалів) на кожному етапі виробництва;

– зменшення втрат якості сировини (матеріалів);

– визначення норм витрат із застосуванням методу нуль-базового бюджетування;

– впровадження економічно вигідніших технологій;

– оптимізацію рівня запасів;

– проведення переговорів із постачальниками щодо зниження закупівельних цін;

– пошук альтернативних постачальників;

– посилення контролю за збереженням сировини (матеріалів).

Крива АВС для запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2023 рік предствлена на рисунку 3.1. Вона показує кумулятивну питому вагу різних типів запасів.

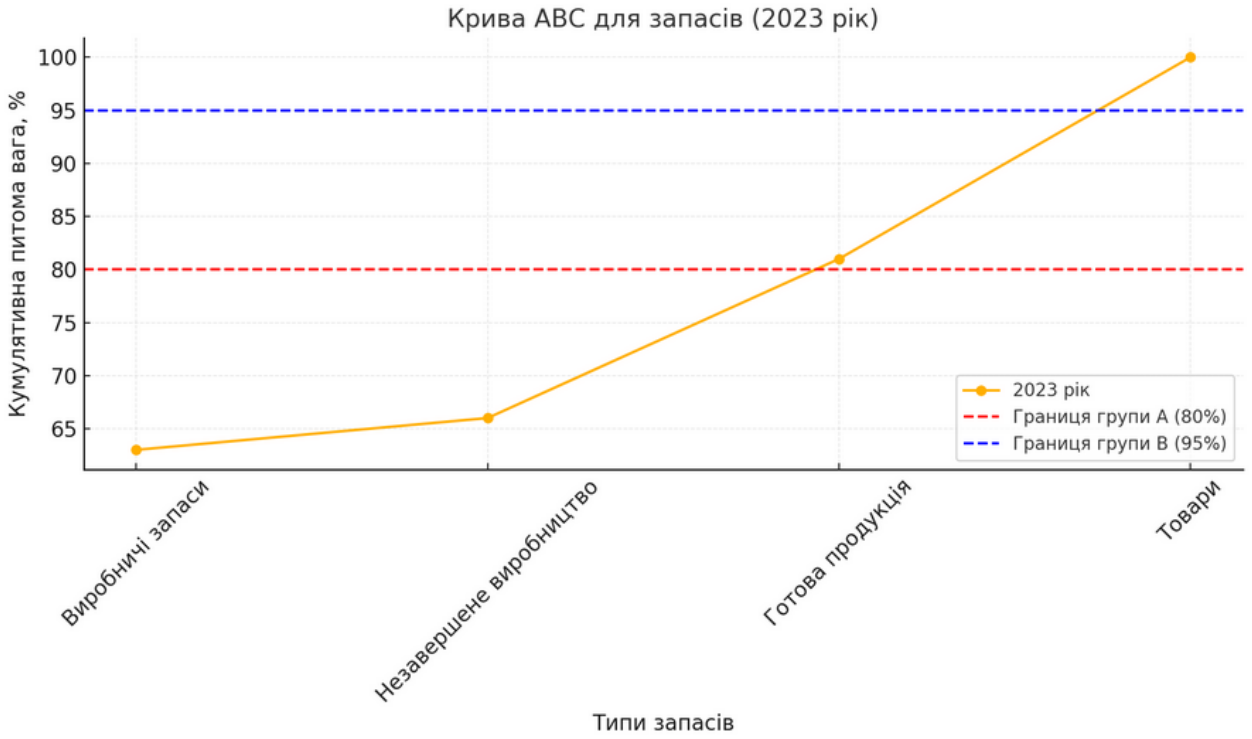

Рис. 3.1. Крива АВС для запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» за 2023 р.

Джерело: [побудовано автором]

До групи А відносяться основні запаси, які становлять до 80% кумулятивної ваги. До групи В, запаси, що охоплюють питому вагу між 80% і 95%. Група С – це решта запасів, що мають найменший вплив на загальну вартість.

Аудит запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром» є ключовим і значущим етапом аудиторської перевірки. У процесі аудиту запасів підприємства аналізуються документально підтверджені процеси та явища, які стосуються виробничої діяльності суб'єкта господарювання. Проведення обґрунтованого аналізу та аудиту запасів сприяє зменшенню втрат і забезпеченню фінансової стабільності у функціонуванні підприємств, що спеціалізуються на виробництві хлібобулочних і кондитерських виробів.

На ПрАТ «Концерн Хлібпром» проводиться щорічна аудиторська перевірка, яку здійснює ТОВ «Нексія ДК Аудит», код ЄДР 32409677, номер реєстрації 3150 у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

З огляду на проведення обов'язкової аудиторської перевірки для підтвердження достовірності та повноти річної звітності, аудит на досліджуваному підприємстві набуває особливого значення.

Враховуючи сучасний стан та особливості проведення аудиту на ПрАТ «Концерн Хлібпром», доцільно виділити такі пріоритетні напрями вдосконалення аудиту запасів на підприємстві (рисунок 3.2):

– інтеграція інвентаризації запасів із аудиторською перевіркою, що передбачає присутність незалежного аудитора під час інвентаризації для підвищення довіри до облікової інформації та отримання належних аудиторських доказів;

– адаптація плану, програми та робочої документації аудитора з обліку запасів до специфіки діяльності підприємства з виробництва хлібобулочних та кондитерських виробів;

– застосування спеціалізованого програмного забезпечення під час виконання незалежного аудиту;

– проведення аудиторами самоперевірки якості роботи шляхом використання заздалегідь підготовленого набору контрольних питань;

– запровадження внутрішнього аудиту на ПрАТ «Концерн Хлібпром» через створення в штатному розписі посади внутрішнього аудитора.

Рис. 3.2. Шляхи удосконалення аудиту запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Джерело: [запропоновано автором]

Аудит запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром» передбачає реалізацію двох основних напрямів:

1. Перевірка фактичної наявності запасів шляхом проведення інвентаризації.

2. Оцінка правильності відображення запасів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

У межах першого напряму здійснюється інвентаризація, що дозволяє виявити недостачі, лишки або інші відхилення в обліку запасів, якщо такі мають місце на підприємстві. У зв'язку з цим пропонується послідовність виконання інвентаризації та аудиторських процедур за участі аудитора на ПрАТ «Концерн Хлібпром» (рисунок 3.3).

Рис. 3.3. Інвентаризації запасів та здійснення аудиторських процедур на ПрАТ «Концерн Хлібпром»

Джерело: [запропоновано автором]

Під час проведення інвентаризації аудитор не може входити до складу інвентаризаційної комісії, проте, спостерігаючи за її діяльністю, має можливість:

- контролювати дотримання процедур інвентаризації;
- перевіряти правильність підрахунків за допомогою вибіркового методу.

У рамках другого напряму аудиторської перевірки аудитор повинен проводити документальний аналіз операцій із запасами, дотримуючись такої послідовності:

1. Оцінка правильності відображення запасів під час надходження та придбання (аудитор перевіряє, чи здійснюється облік придбаних запасів за

фактичною вартістю або обліковими цінами (нормативною собівартістю; особлива увага приділяється правильності оприбуткування запасів, оскільки неповний облік може призводити до утворення невідображених залишків. Для цього порівнюють дані прибуткових ордерів із супровідними документами постачальників (накладними, рахунками-фактурами, товарно-транспортними накладними тощо).

2. Перевірка повноти оприбуткування та наявності підтверджувальних документів (аудитор аналізує: дотримання правил оформлення документів при прийманні запасів; повноту оприбуткування запасів, зазначених у документах постачальників; відповідність якості запасів, вказаної в сертифікатах постачальника або лабораторних аналізах, даним прибуткових документів. Перевірка первинної документації включає оцінку її правомірності, правильності заповнення та відповідності встановленим формам).

3. Перевірка достовірності обліку руху запасів (аудитор аналізує: як відображається надходження та витрачання запасів на складах; чи не було випадків не оприбуткування запасів (повністю або частково); чи відповідає фактичне використання запасів документальним даним; чи не були списані запаси понаднормово без достатніх підстав; можливі спроби приховати нестачі за допомогою необґрунтованих проведень; особлива увага приділяється обґрунтованості списання запасів на витрати виробництва та своєчасності оформлення видаткових документів).

4. Оцінка законності списання запасів у разі втрат (перевіряється правильність визначення допустимих втрат під час зберігання та виявлення пересортувань; досліджуються акти інвентаризації, документи, що підтверджують вивезення та використання відходів, а також оформлення відповідних актів списання).

Після завершення аудиту на підприємстві аудитор має провести самоперевірку для оцінки якості виконаної роботи (таблиця 3.1). Для полегшення процесу та вдосконалення методики аудиту запасів можна використовувати спеціально розроблений документ із набором контрольних

запитань. Основна мета такої оцінки полягає у підтвердженні достовірності та повноти аудиторської перевірки шляхом її аналізу колегою незалежного аудитора з тієї ж аудиторської фірми, що виконувала перевірку.

Таблиця 3.1

Оцінка якості проведення аудиту запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром»

№	Зміст питання	Відповіді «так», «ні»	Примітка
1	Проведена перевірка документів з планування, та вважаємо обсяг програми достатнім		
2	Проведена перевірка всіх робочих документів стосовно запасів підприємства		
3	Виконана програма аудиту запасів та підтверджено, що аудит було проведено згідно з діючими нормативами аудиту, про що свідчать переглянуті робочі документи		
4	Перевірено визнання, використання та методи вибуття запасів		
5	Перевірено відповідність ведення бухгалтерського обліку по запасах прийнятій на підприємстві обліковій політиці		
6	Перевірено наявність необхідних документів, що підтверджують наявність запасів підприємства (акти, накладні, рахунки тощо.)		
7	Перевірено попередній звіт аудитора та відмічаю, що він належним чином відображає нашу думку у відповідності з загальноприйнятими стандартами аудиту		
8	Схвалюємо надання нашого звіту аудитора стосовно запасів підприємства		

Джерело:[запропоновано автором]

Якщо результати аудиту були підтверджені, це свідчить про те, що аудитор зібрав достатні та належні аудиторські докази, а висловлена ним думка є об’єктивною і достовірною.

Таким чином, інтеграція АВС-аналізу та елементів аудиторських процедур дозволяє підвищити якість управлінських рішень щодо запасів, зменшити ризики та втрати, а також забезпечити прозорість і надійність відображення запасів у фінансовій звітності ПрАТ «Концерн Хлібпром».

Висновки до розділу 3

Запровадження АВС-аналізу в процес управління та аудиту запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» дозволяє концентрувати увагу на найбільш важливих категоріях запасів. Це забезпечує підвищення ефективності використання ресурсів та раціональне управління витратами. Основні напрями удосконалення забезпечують:

1. Оптимізацію аналітичного підходу до управління запасами: використання АВС-аналізу для визначення ключових груп запасів (A, B, C) відповідно до їхнього впливу на собівартість продукції; розробка індивідуальних стратегій управління для кожної групи запасів: скорочення втрат для групи А, оптимізація витрат для групи В, мінімізація зайвих залишків для групи С.

2. Удосконалення аудиторських процедур: інтеграція результатів АВС-аналізу в аудит для концентрації перевірок на найцінніших запасах (група А); застосування детальної перевірки первинної документації та оцінки втрат для групи А; використання вибіркового підходу для перевірки запасів груп В і С із акцентом на дотримання внутрішніх процедур.

3. Розробка рекомендацій за результатами аудиту: зосередження уваги на зниженні втрат і недостач у групі А, мінімізація ризиків пересортування та підвищення рівня збереження; оптимізація співпраці з постачальниками, пошук альтернатив для зниження витрат.

4. Застосування сучасних інформаційних технологій з використанням програмного забезпечення для автоматизації розрахунків АВС-аналізу та застосування електронних баз даних для обліку й аналізу запасів, що сприятиме підвищенню точності аудиторських процедур.

ВИСНОВКИ

Дослідження аналізу і аудиту операцій із запасами виробничого підприємства на прикладі ПрАТ «Концерн Хлібпром» надає можливість зробити висновки.

Запаси є важливою складовою забезпечення безперервності виробничого процесу, підвищення ефективності управління ресурсами та зміцнення конкурентоспроможності підприємства. Вони складають матеріальні ресурси, що використовуються для виготовлення продукції, обслуговування виробничого обладнання та підтримання основної діяльності підприємства.

Аналіз і аудит запасів відіграють важливе значення у забезпеченні ефективного використання ресурсів підприємства та сприяють підвищенню рентабельності, вдосконаленню виробничих процесів та обґрунтованому прийняттю управлінських рішень.

Дослідження базувалося на матеріалах ПрАТ «Концерн Хлібпром», одного з лідерів хлібопекарської галузі України. Компанія відома високою якістю продукції, розгалуженою системою дистрибуції та широким асортиментом, що дозволяє їй залишатися конкурентоспроможною на ринку реалізації хліба, хлібобулочних та кондитерських виробів. Проте, у 2023 році підприємство отримало збиток, що спонукає керівництво до більш рішучих дій з приводу перегляду виробничої стратегії.

Для оцінки сильних і слабких сторін підприємства, а також визначення зовнішніх загроз і можливостей проведений SWOT-аналіз на ПрАТ «Концерн Хлібпром», який дозволяє оцінити поточну ситуацію в бізнесі та приймати стратегічно обґрунтовані рішення, що спрямовані на використання переваг і можливостей, а також ефективне подолання слабких сторін і загроз.

Аналіз структури та динаміки запасів виробничого підприємства є ключовим інструментом для оцінки ефективності управління запасами. Він забезпечує безперервність виробничих процесів, дозволяє визначити частку

запасів у загальній структурі активів, оптимізувати матеріальні витрати, вдосконалити прогнозування та дотримуватися вимог відображення запасів 3 фінансовій звітності. На прикладі ПрАТ «Концерн Хлібпром» такий аналіз сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності роботи підприємства та зміцнення його фінансової стабільності.

При проведенні аналізу ефективності використання запасів, визначено показники які сприяють підвищенню їх оборотності, зменшенню витрат на управління, забезпеченню керівництва актуальною інформацією для оптимізації закупівель і виробничих процесів, а також це дозволяє оцінити відповідність управління запасами внутрішнім нормативам і обліковій політиці. Дослідження на ПрАТ «Концерн Хлібпром», в частині ефективності використання запасів, показало, що на підприємстві забезпечується відповідність встановленим нормативам і показникам.

Аудит запасів ПрАТ «Концерн Хлібпром» дозволяє ідентифікувати надлишки, дефіцити чи неефективне використання ресурсів, а також виявляти випадки різних порушень. При цьому забезпечується контроль за дотриманням внутрішніх регламентів і законодавчих норм щодо обліку та зберігання запасів, формуються дані для їх оптимізації та підвищення рентабельності підприємства.

У роботі запропоновано шояхи удосконалення аналізу та аудиту запасів для ПрАТ «Концерн Хлібпром». Визначено, що АВС-аналіз запасів сприяє ефективному управлінню запасами підприємства шляхом їх класифікації на основі рівня важливості. Цей підхід дозволяє підприємству зосереджувати ресурси на найважливіших запасах, тим самим оптимізуючи витрати і підвищуючи загальну продуктивність.

Удосконалення напрямів аудиту запасів на ПрАТ «Концерн Хлібпром» передбачає реалізацію заходів за двома основними напрямами, а саме, при перевірці фактичної наявності запасів шляхом проведення інвентаризації та оцінці правильності відображення запасів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Артеменко Н. В. Виробничі запаси: особливості обліку та методичні засади проведення аудиту. Економіка і суспільство. Випуск 12. 2017. С. 665-670. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/110.pdf

2. Атамас П.Й. Фінансовий облік: навчальний посібник / О.О. Лисиченко, П.Й. Атамас, О.П. Атамас. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 356 с.

3. Аудит : навчальний посібник / Л. І. Жидєєва, О. П. Колісник, К. Д. Салямон-Міхєєва. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 312 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 36).

4. Аудит: методика і організація : навч. посібник. Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, Ю. І. Мізік, О. О. Конопліна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

5. Бабенко Л. В., Васильєва В. Г., Коновалова О. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. Економічний простір. №166. 2021. С. 90-96. URL: https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/819/794

6. Бондаренко О. М., Руденко Л. О. Організація і методологія проведення аудиту запасів та шляхи його вдосконалення. Економіка та суспільство. Випуск 39. 2022. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-39

7. Бунда О. М., Вітюк Т. І. Аудит запасів виробничих підприємств. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. № 23. 2020. С. 78-86. URL: https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2021/02/DOI-10.33813-2224-1213.23.2020.9.pdf

8. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 388 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 94).

9. Бухгалтерський фінансовий облік. Теорія та практика: навч. посіб. / Ільїна С., Верхоглядова Н., Шило В., Кисла В. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 536 с.

10. Гаєвська Н.І., Жук В.М. Аудиторський звіт: вимоги МСА та практика в Україні: посібник. К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки». 2021. 44 с. URL: https://magazine.faaf.org.ua/images/stories/book/fulltextbooks/audit_zvit_2021.pdf
11. Галустян А. В., Кононова О. Є. Організаційні аспекти та методика внутрішнього аудиту виробничих запасів підприємства. Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. Випуск 2 (07). 2017. С. 269-274. URL: https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/7_2017/53.pdf
12. Гамова О. В., Козачок І. А., Ашифіна Т. Ю. Удосконалення обліку виробничих запасів та оцінка фінансового стану ТОВ «БЗ ЗБВ». Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. Вип. 2. 2018. С. 33-40. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018/8.pdf
13. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text
14. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14.
15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. Міністерством фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text
16. Кулик В. А., Карпенко Є. А. Процесно-орієнтоване управління виробничими запасами: обліково-аналітичні аспекти. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. Вип. 9. 2023. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-9-09-01/2023-9-09-01
17. Куць Т. В., Кондратевич І. Б. Стратегії оптимізації виробничих запасів, як інструмент ефективного управління. Науковий журнал «Молодий вчений». Економічні науки. № 9 (121). 2023. URL: https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5924/5795
18. Макаренко А. П., Тєлєвінова О. В. Удосконалення обліку і аудиту виробничих запасів у системі управління підприємством. Економіка та держава.

Економічна наука. № 1. 2019. С. 27-34. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2019/7.pdf

19. Меліхова Т. О., Градобік А. О. Удосконалення документування обліку та аудиту запасів на підприємстві. Ефективна економіка. Випуск 11. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/11.pdf

20. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text

21. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text

22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-02_ukr_2016.pdf

23. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2020 р. Частина І. URL: https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/Ukr_IAASB_HB_2020-Part_%D0%86.pdf

24. Назаренко І. М., Місюров О. В. Аудит виробничих запасів: особливості, ключові аспекти та послідовність перевірки. Економіка та суспільство. Вип. 19. 2018. С. 1312-1318. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/195.pdf

25. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

26. НП(С)БО 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text

27. НП(С)БО 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text

28. Пеняк Ю. С., Калиниченко О. А. Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління. Вип. 15. 2024. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-15-09-01/2024-15-09-01

29. Пеняк Ю. С., Бєляєва Л. А., Рудь О. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління. Вип. 5. 2022. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/09_01_Peniak_Belyaeva_Rud.pdf

30. Податковий кодекс України: Верх. Рада України від 02.12.2010 р. № 2755- VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

31. Подмешальська Ю. В., Бабак С. С. Облік та контроль виробничих запасів для прийняття управлінських рішень на промисловому підприємстві. Ефективна економіка. № 22. 2021. С. 83-94. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2021/16.pdf

32. Поліщук О. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами аграрних підприємств. Інфраструктура ринку. 2020. № 42. С. 367 – 371.

33. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 №879. URL: http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/z1365-14.

34. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок подання фінансової звітності». URL: http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/419-2000-%D0%BF.

35. Пушкарь І. В., Шишкіна А. П. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. Економіка та суспільство. Випуск № 44. 2022. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-74

36. Радіонова Н. Й., Тищенко С. В. Методичні засади проведення аудиту виробничих запасів. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». № 16 (96). 2020. С. 21-24. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16415/1/20201130_302.pdf

37. Ракитянська Ю., Гамова О. Удосконалення аудиту виробничих запасів на складі як передумова мінімізації ризиків втрати платоспроможності підприємства. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 25.12.2019. С. 138-138. URL: http://vestnikzgia.com.ua/article/view/189195

38. Роєва О. С. Облік і аудит запасів в управлінні інноваційною діяльністю підприємств: Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування. Державний університет «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України. Житомир. 2021. 258 с. URL: https://old.ztu.edu.ua/ua/science/files/onelife/diser_Roeva.pdf

39. Рубан Л. О., Яковенко Т. І. Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві. Інфраструктура ринку. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Випуск 34. 2019. С. 319-324. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/34_2019_ukr/48.pdf

40. Рябоконь Ю. С., Томчук О. Ф. Аналіз ефективності використання запасів на підприємстві. Фінанси. Облік. Банки. № 1(24). 2019. С. 76-86.

41. Скаско О. І., Костецька Ю. Р. Методика аудиту виробничих запасів підприємства. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. № 70. 2022. С. 89-93. URL: http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1288/1215

42. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Радіонова Н. Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2016. Вип. 2-3(35). С. 378-398. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2016_2-3_26

43. Томчук В., Михайлишена А. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами. Економічний аналіз. 2021. Том 31. № 3. С. 198-205. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/1969-6565657838-1-PB.pdf

44. Фінансовий облік: навчальний посібник. В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с. URL: https://drive.google.com/file/d/19C9s16_llt6BbjEPE9EvqxTAB8jDAjVt/view

45. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 15. Част. 2. 2017. С. 166-169. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/15_2_2017ua/39.pdf